

En konkurrenskraftig industripolitik för Sverige

TEKNIKFÖRETAGENS FÖRSLAG FÖR ATT FÅ FÖRETAG ATT
STARTA, VÄXA OCH INVESTERA I SVERIGE

Teknikföretagen

Varför behövs det en industripolitik?

Varför behövs det en industripolitik?

Att vi i Sverige har en internationellt konkurrenskraftig industri med produktion och tjänster är avgörande för landets ekonomi. Industrin bidrar både till arbetstillfällena och tillväxt. Dessutom betalar exporten från svensk industri en stor del av vår välfärd.

För att fortsätta vara framgångsrika behöver vi i Sverige skapa bästa möjliga villkor för teknikföretag som vill utveckla ännu bättre produkter/tjänster och effektivare produktionsprocesser i en allt mer digitaliserad värld. Det handlar till exempel om att Sverige har kompetens och forskning i världsklass. Det handlar också om en väl fungerande handel på en global marknad. EU:s konkurrenskraft har direkt påverkan på Sverige och svensk industri. I centrum för detta arbete behöver den inre marknaden prioriteras, inte minst för teknikföretag. Svenska företag har dessutom de bästa möjligheter att bidra till att lösa många av de globala samhällsutmaningarna. Därför är en hållbar industri som levererar hållbara lösningar en möjlighet för Sverige som nation. Som grund behöver vi alltid ha goda förutsättningar för global konkurrenskraft där ekonomiska villkor har stor betydelse för Sveriges attraktivitet för investeringar och företagande samt att en väl fungerande arbetsmarknad står i centrum.

Sveriges tradition av innovationsförmåga och samverkan ger goda förutsättningar att anta många av de globala utmaningarna. Men för att stärka konkurrenskraften och göra Sverige mer attraktivt för nya investeringar, krävs ett helhetsperspektiv samt en bättre samordning mellan olika politikområden.

Med kunskap, erfarenhet och långsiktigt engagemang, påverkar och utvecklar Teknikföretagen förutsättningarna för att världens bästa teknikföretag ska kunna bedriva verksamhet i Sverige. Vi gör detta genom analyser och tidig påverkan för en ändamålsenlig politik både i Sverige och EU. Därför träffar vi kontinuerligt politiker och beslutsfattare för att berätta om företagets verklighet och få dem att förstå vad företagen behöver för att blomstra.

I denna industristrategi ger vi ett helhetsperspektiv på de åtgärder som företag, regering och riksdag bör ta för att vässa svensk industri i den globala konkurrensen. Det handlar om förslag för att få företag att starta, växa och investera i Sverige.

Innehåll

Varför behövs det en industripolitik?	1
Morgondagens framgång bygger vi i dag	5
Genom att investera i kunskap skapar vi konkurrenskraft	11
Rusta grundskolan med matematik, teknik och naturvetenskap	12
Stärk den gymnasiala utbildningens koppling till arbetsmarknaden	13
Höj kvaliteten i yrkeshögskolan	14
Livslångt lärande säkras genom validering.....	15
Högre utbildning måste matcha arbetsmarknadens behov.....	16
Starka industriforskningsinstitut ger fler innovationer	17
Satsa ytterligare på test- och demonstrationsmiljöer.....	17
Industrins behov bör stå i fokus för samverkan	18
Fokusera på industriell konkurrenskraft i EU:s forskningsprogram	19
Fortsätt satsa på kunskapslyft	20
Handel på en global marknad skapar jobb och välfärd i Sverige	23
Stå upp för en ambitiös handelspolitik.....	23
Verka för en bättre fungerande inre marknad	25
Satsa på exportfrämjande på företagets villkor.....	25
Öka användningen av globala standarder	27
Regler för produktsäkerhet bör vara globala	28
Bättre samordning behövs för effektiv marknadskontroll.....	28
Inför självcertifiering för konfliktmineraler.....	29
En hållbar industri bidrar till att lösa samhällsutmaningarna	31
Utnyttja den offentliga sektorns upphandling som drivkraft för innovation.....	31
Bygg upp spetskompetens inom cybersäkerhet.....	33
Cirkulär ekonomi ger resurseffektiva och hållbara lösningar.....	34
Ta ett helhetsgrepp för hela energisystemet	35
Utforma en sammanhållen transportpolitik.....	36
Kemikaliekrav på produkter bör samordnas globalt	38

Skattereformer och moderniserad arbetsrätt ger global konkurrenskraft	41
Ekonomisk stabilitet ger förbättrat näringsklimat	41
Reformera skattesystemet för ökad tillväxt	41
Skatter och regler ska främja entreprenörskap	42
Förenkla regelverken för att öka investeringsviljan.....	43
Anpassa arbetsrätten till dagens arbetsmarknad.....	43
Ta bort de rent svenska regleringarna när EU-direktiv införs	44
Kostnaden för arbetskraft måste vara konkurrenskraftig.....	45
Decentralisera lönebildningen för ökad anpassningsförmåga.....	46
Modernisera konfliktreglerna.....	46
Öka möjligheterna till flexibla anställningsformer	46
Underlätta för utländska medborgare.....	47
Noter	49

Morgondagens framgång bygger vi i dag

Morgondagens framgång bygger vi i dag

De svenska styrkorna är många; vi har en öppen ekonomi med omfattande internationell handel. Vi har en väl utbyggd och fungerande infrastruktur, inte minst inom IT, vilket har gjort oss till ett av världens mest uppkopplade länder. Vi har också pålitliga och välfungerande institutioner och regelverk samt stabila villkor på arbetsmarknaden, som tillåter flexibilitet och i stor utsträckning bidrar till konkurrenskraftiga företag. I Sverige är vi också skickliga på att samverka och att snabbt komma överens eller hitta kompletterande partners.

Många svenska företag är världsledande eller till och med banbrytande inom sitt område. Detta gäller i allra högsta grad för Teknikföretagens 4 000 medlemsföretag. Tillsammans står de för en tredjedel av Sveriges varuexport med 300 000 anställda i Sverige och 700 000 i utlandet. Bland medlemsföretagen finns stora globala koncerner, medelstora, diversifierade bolagsgrupper och små företag med en handfull anställda. Gemensamt är att de bedriver en omfattande handel med omvärlden, vilket innebär att de konkurrerar på en global marknad.

De är också kunskapsintensiva – ingen annan bransch skapar ett större förädlingsvärde i alltmer komplexa, digitala och uppkopplade fabriker än teknikindustrin. Det är också den sektor som anställer flest högutbildade personer i Sverige och investerar mest i forskning och utveckling. Teknikindustrin står för en tredjedel av Sveriges totala investeringar i forskning och utveckling. När konkurrenskraft, innovationsförmåga och digitalisering jämförs internationellt når Sverige ofta toppositioner och få länder i världen har så många globala storföretag per invånare.

Men framgång i dag betyder inte automatiskt framgång i morgon. Det behövs långsiktiga satsningar och ett brett politiskt engagemang inom allt från kompetensförsörjning och arbetsmarknadsinsatser, till forskning, innovation och handel. Tillsammans kan vi stärka den svenska teknikindustrins – och Sveriges – internationella konkurrenskraft.

Digitalisering driver förändring

Teknikföretag påverkas i hög grad av globala trender och teknikskiften både inom utveckling och produktion och i sina affärsmodeller. De trender som man ser kommer att ha störst påverkan på 5–10 års sikt är digitalisering, automatisering och robotisering. Automatiseringen och robotiseringen ställer nya krav på företagen och medarbetarna. Tillsammans med en generell trend mot ökad digitalisering skapas en ökad efterfrågan av kompetenser inom bland annat mjukvaruutveckling, programmering och systemkunnande. Automatiseringen innebär också kortare ställtider och mer effektiva flöden i produktionen – något som ställer nya krav på medarbetarna.

Den snabba utvecklingen skapar också andra krav på hur vi förhåller oss till möjligheterna med den nya tekniken. Vi ser ett ökat behov av etik och moral, hur vi hanterar individuell information, bättre säkerhetslösningar mot antagonistiskt beteende samt regler och inriktning för hur vi ska styra den nya teknikens möjlighet till intelligens och vilka möjligheter den ska få för att tjäna mänsklighetens bästa.

Konkurrenskraft kräver investeringar

Digitalisering och teknikskiften banar väg för utveckling av nya attraktiva erbjudanden. Samtidigt ökar kundernas förväntningar på smarta lösningar som adderar värde, både i relation till befintliga tjänster och produkter och i helt nya former av erbjudanden. Detta påverkar i stort sett alla företag, oavsett storlek, bransch och kundbas. För såväl traditionell industri som för renodlade tjänsteföretag innebär digitaliseringen både möjligheter och utmaningar, då värdekedjor, affärs- och betalningsmodeller tar nya former. Detta ställer nya krav på allt från samverkansformer till innovationsförmåga och kompetensförsörjning.

Den fjärde industriella revolutionen (Industri 4.0) har sedan den lanserades i Tyskland 2011 sysselsatt regeringar och industri världen över. Hur kommer digitalisering, automatisering, artificiell intelligens och andra nya teknologier att påverka arbetsmarknaden? Hur ska regioner och länder agera för att stärka konkurrenskraft och hållbarhet samt trygga tillväxt och välfärd?¹ Industri 4.0 förknippas med smarta fabriker där bland annat automation, digitalisering och artificiell intelligens kombineras på ett effektivt sätt tillsammans med människors förmågor och kompetens. Riktigt smarta fabriker är även uppkopplade för att bland annat möjliggöra analys av stora datamängder och återföring av beslutsstöd och styrning.

Sverige har en väl utvecklad digital infrastruktur och svensk industri ligger långt framme i användandet av digitala hjälpmedel som automation, dataanalys och artificiell intelligens. Men det finns ett stort gap mellan ledande, ofta stora, företag och mindre bolag som står inför omfattande investeringsbeslut för att klara den omställning som krävs för att fortsätta bedriva verksamhet. I fordonsindustrin är det till exempel mycket stor skillnad mellan slutproducenter och underleverantörer. Att investeringarna i digitalisering, automation och uppkoppling fortsätter är avgörande för hela den svenska teknikindustrins fortsatta konkurrenskraft på en global marknad. Resurser inom akademi och forskningsinstitut, testbäddar och företagens egna forsknings- och utvecklingscenter är centrala för att accelerera industrins digitalisering. Potentialen att öka industrins användning av dessa resurser är stor.

Fler digitala möjligheter ger fler skäl att skydda sig

Cybersäkerhet är en växande utmaning för företag och andra organisationer i hela världen. Utmaningen gäller inte bara de små och medelstora företagen. Cyberspionage är lätt att utföra och det är även lätt att vara anonym, samtidigt som det är svårt att upptäcka och kostnaden för det man förlorar svårt att värdera och därav ofta underskattat. Konsekvenserna av att långsamt tappa sin konkurrenskraft är stora, för företaget och för samhället i form av minskad export och sysselsättning. Att vi i Sverige bygger upp en spetskompetens inom cybersäkerhet är en central del i vår framtida konkurrenskraft.

Cyberhoten mot Sverige beskrivs som alltmer allvarliga och kvalificerade. Det rör sig huvudsakligen om angrepp från stater och statsunderstödda aktörer. Angreppen mot vårt digitala samhälle är målinriktade och uthålliga. De har stora resurser och hög kompetens till sitt förfogande. Drivkrafter är politiska, militära – kanske viktigare även ekonomiska. De söker kunskap, teknik och innovationer.

Teknologier och trender får allt större betydelse

Det finns flera olika teknologier och trender som kommer att få allt större betydelse för företagen. *Internet-of-Things* är en sådan. 20–50 miljarder saker förväntas vara uppkopplade till internet år 2020. Maskiner, system och fabriker som är uppkopplade till internet kallas Industrial Internet of Things, och tillämpningarna där har redan startat. Exempel på detta finns i energisektorn, bevakning, flyg och transporter. På bred front investerar nu teknikindustrin i detta.

Industrial Internet of Things möjliggör stora effektivitets- och produktivitetsförbättringar inom teknikindustrin. Maskiner och verktyg kan ställas om på nolltid, kundorder, arbetsinstruktioner och spårbarhet av insatsvaror, produkter och användning hos kund ger stora besparingar och ökad effektivitet, men även stora möjligheter till affärsutveckling och därmed ökad konkurrenskraft. Eftersom svensk teknikindustri huvudsakligen verkar på marknader för komplexa, kundanpassade systemlösningar är analys och användning av information en alltmer central del av affären. Inte helt otippat ställer nya tekniker som Industrial Internet of Things krav på hög kompetens, från operatörer till ingenjörer, säljare och affärsutvecklare.

Teknologier kopplat till hållbar utveckling kommer att få stor betydelse för teknikföretag generellt. Tillverkning av produkter och komponenter kräver material, energi och mänsklig arbetskraft. I takt med att den globala konsumtionen ökar, minskar tillgången på insatsvaror, men även energi och vattenförbrukning inom industrin behöver minska betydligt. För teknikindustrin har utvecklingen mot funktions- och tjänsteförsäljning ökat kraftigt. Produkter blir istället tjänster, till exempel försäljning av hållbara transporter, flygtimmar, antal borrade meter, etc.

Ett mycket viktigt område för industrin är återtillverkning. Det är framför allt industriella produkter som återtillverkas och då främst inom nischade branscher som flyg, transport och viss typ av elektronik. Däremot ligger konsumentvaror långt efter i utvecklingen.

En systematisk utveckling mot ökad andel återtillverkade produkter i kombination med tjänsteförsäljning kommer att ha stor påverkan på utsläpp av växthusgaser, vatten- och energianvändning. De ekonomiska möjligheterna är mycket stora, förutom material och energibesparingar skapar ökad återtillverkning också nya jobb, till exempel inom design, affärsutveckling och demontering/återmontering.

För många teknikföretag ligger fokus just nu på att *tillvarata digitaliseringens möjligheter*. Det faktum att kunder i allt större utsträckning både efterfrågar och också förväntar sig smarta tjänster som en integrerad del av leveransen är en av de främsta drivkrafterna när företag söker efter nya attraktiva modeller för att möta kundens förväntningar. Insikter om hur man effektivt, med hjälp av aggregerade data, kan öka insikten om kunders behov och beteenden är en av förutsättningarna till mer kundanpassade lösningar. Digitalisering, Internet of Things, Virtual Reality och Artificial Intelligence har också bidragit med nya smarta sätt att möta kundernas behov. Företagen ser hur de genom att utveckla sofistikerade tjänster ökar konkurrenskraften, då tjänsteerbjudanden som bygger på direkta kundinsikter är svåra att kopiera.

Anpassade, smarta tjänster ger ökat kundvärde, högre intäkter och bidrar till att erbjudandet produkt/tjänst är svårt att kopiera för konkurrenterna. Även affärsmodellen – hur försäljning, finansiering och leverans är utformad är en del av tjänsteerbjudandet.

Trenden har varit tydlig i många år och flera stora teknikbolag som Scania, Atlas Copco, Sandvik och Saab har en betydande försäljning av tjänster. Denna utveckling fortsätter och blir central för att bibehålla kunder och öka intäkter och marknadsandelar. För många av de mindre företagen och leverantörerna återstår dock en lång utvecklingsresa.

Svenska teknikföretags starka konkurrenskraft bygger på förmågan att erbjuda lösningar, funktioner och system, helt anpassade efter kunders

komplexa behov. I det erbjudandet ligger en stor andel tjänster. Tjänster kan exempelvis vara avancerad dataanalys, digitala plattformar för modellering och simulering och service av produkten genom att dessa är uppkopplade och försedda med sensorer.

För flera företag blir det allt viktigare att skapa fungerande ekosystem, där samverkan skapas mellan externa aktörer som tillsammans bidrar med kompetens och styrkor som optimerar möjligheterna till nya tjänsteerbjudanden. ABB:s satsning SynerLeap, där man öppnat upp företagets forsknings- och utvecklingsmiljö för startups i syfte att driva innovation, är ett sådant exempel.

Tillgång till bred kompetens med förmåga att både utveckla metoder för att inhämta kundinsikter, att analysera dessa och omsätta insikterna i nya sammanflätade produkt- och tjänsteerbjudanden blir allt viktigare. Behoven av kompetens som både har djup förståelse för teknik och som vet hur man utvecklar affärsmodeller för attraktiva skalbara tjänster finns på alla nivåer i företagen.

Fortsatta exportframgångar är en förutsättning för svensk tillväxt

Sverige är ett av världens mest exportberoende länder. Multilaterala handelsregler genom WTO och global samverkan har haft en central roll i att möjliggöra ett effektivt tillträde till världsmarknaden för svenska teknikföretag. Den globala ekonomin är idag mer sammanlänkad och världens länder mer ömsesidigt beroende än någonsin. Samtidigt är världshandelns framtida utveckling mer svårbedömd än tidigare. Flera krafter av olika karaktär drar åt olika håll som riskerar att skada tilltron till ingångna överenskommelser. Utan ett regelbaserat handelssystem som träffar alla länder lika riskerar handeln att göras upp mellan de riktigt stora länderna och på bekostnad av de mindre. Många av de geopolitiska motsättningarna drivs av starka underliggande ekonomiska krafter.

Internationella valutafonden, IMF, har varnat att skiftet mot ökad nationalism och protektionism kommer att minska handels- och investeringsflöden och hålla tillbaka den globala tillväxten. Det är svårt att bedöma om dessa krafter kommer att ta över globaliseringen och den internationella konkurrensen

och därmed påverka nuvarande nät av värdekedjor. Stora länder inleder förhandlingar om bilaterala handelsavtal samtidigt som världshandelsorganisationen WTO allt oftare sätts på undantag.

Även när det gäller den snabba tekniska utvecklingen är det osäkert hur den kommer påverka handel, handelsflöden och integration. Redan idag ser vi hur tillverkning flyttar tillbaka till hemmarknader när produktionsanläggningar övergår till ökad automation med nya mer avancerade robotar som sänker företagets arbetskostnader. Det skapar förutsättningar för att producera nära kunden och en utveckling som påverkar regionala handelsflöden.

Efter år av svag tillväxt i spåren av finanskrisen är uppgången för den globala ekonomin åter positiv. Samtidigt börjar oron växa för sårbarheten vid nästa lågkonjunktur och för att de traditionella stimulansåtgärderna är försvagade. Med dagens redan mycket låga styrräntor blir utrymmet för en ytterligare sänkning begränsat. Det gäller också finanspolitikens svängrum i många länder, i synnerhet USA där kongressen nyligen beslutat om en historiskt stor skattesänkning som ytterligare kommer att öka den redan höga offentliga skuldsättningen.

Den globala konkurrensen blir allt hårdare när nya teknologier utvecklas i snabb takt. Sveriges försprång som kunskapsintensivt industriland minskar och det krävs mer av både företag och stat för att

upprätthålla och stärka konkurrenskraften. Det finns en tydlig trend som pekar på ett förminskat förädlingsvärde i väst och ett ökat i öst.

EU och dess inre marknad har en avgörande betydelse för svenska teknikföretags förutsättningar att växa och nå exportframgångar, även utanför unionen. Med en kombinerad befolkning om 500 miljoner och en sammanlagd BNP på 14 600 miljarder euro är EU världens näst största ekonomi efter USA. För ett land som Sverige med en kunskapsintensiv och innovationsbaserad ekonomi, men med en relativt liten befolkning, är den inre marknaden av central betydelse för en konkurrenskraftig teknikindustri.

EU-ländernas politiska system, ekonomier och företag står dock inför avgörande utmaningar. Demografin med en åldrande befolkning skapar ett tillväxtgap när de i arbetsför ålder minskar, vilket reser frågor kring framtidens finansiering av ländernas välfärd. Digitaliseringen och robotiseringen innebär stora möjligheter till tillväxt, men kommer även leda till att jobb och skattebaser försvinner.

Den digitala inre marknaden utgör också ett centralt element för industrins utveckling. Digital teknik och digitaliseringens möjligheter bidrar till innovation, att nya lösningar når marknaden snabbare och bidrar till ökat värde. En välfungerande digital inre marknad är därför en förutsättning för företagets globala konkurrenskraft.

Genom att
investera i
kunskap skapar vi
konkurrenskraft

Genom att investera i kunskap skapar vi konkurrenskraft

Det kunskapsförsprång som Sverige och västvärlden har haft i teknikutvecklingen minskar successivt. Fler länder har en egen hög kompetensnivå och dessutom en kostnadsfördel jämfört med Sverige. Grunden för svensk konkurrenskraft ligger i att kunna skapa produkter och tjänster med högt förädlingsvärde. Att vi utvecklar vår kunskap och kompetens är helt avgörande.

Digitaliseringen, med nya teknologier som till exempel artificiell intelligens, virtual reality och 3D-printning (additiv tillverkning) ändrar villkor och förutsättningar

för tillverkning och affärsmodeller. Tillverkande företag blir i allt högre grad tjänsteleverantörer. Varor, tjänster och produktionssystem blir alltmer uppkopplade och digitala. Möjligheterna att kommunicera och dela information mellan människor, maskiner och system ökar. Globaliseringen, digitaliseringen och en ökad medvetenhet om hållbarhet är katalysatorer för innovation. När produktionen blir mer avancerad och går mot ett större tjänsteinnehåll ökar behovet av medarbetare med längre och mer kvalificerad utbildning. När smarta system tar över rutinmässiga arbetsuppgifter blir komplex problemlösning och kreativitet allt viktigare kompetenser.

Kompetensväxlingen är här för att stanna

Utbildningsbakgrunden i teknikindustrin har förskjutits allt mer mot personer med kvalificerad gymnasieutbildning och högskoleutbildning. Vi ska inte underskatta det lärande som sker i det dagliga arbetet, men ett lärande på arbetsplatsen kräver också förkunskaper. Den kompetensväxling som har skett de senaste 15–20 åren kommer med största sannolikhet att fortsätta. Hittills har det betytt att antalet högskoleutbildade mer än fördubblats i svenska teknikföretag medan andelen som bara har en grundskoleutbildning har halverats.

De yrkesroller som är extra angelägna, enligt Teknikföretagens rapport *Vinna eller försvinna – Kompetensbehov, utmaningar och strategier i teknikföretag*, är:

- **Kvalificerade yrkesarbetare och tekniker**
Företagen behöver kvalificerade yrkesarbetare, med lägst gymnasieutbildning. Teknikprogrammet och det industritekniska programmet är mycket viktiga kanaler för rekrytering oavsett studenternas ålder. Här finns till exempel inriktningar mot CNC och svets. De kvalificerade yrkesarbetarna behöver en bred kompetensprofil som inkluderar kunskaper inom programmering, felsökning och underhåll.
- **Högskole- och civilingenjörer**
Antalet anställda med en längre eftergymnasial utbildning, till exempel ingenjörsutbildning ökar kraftigt. Inriktningar mot maskinteknik, elkraftsteknik, mjukvara och material ger kunskaper både för idag och för morgondagen.

Pensionsavgångarna i teknikindustrin bland de med teknisk gymnasial utbildningsbakgrund kommer att vara stora över hela landet de närmaste åren. Cirka 54 900 personer är idag 55–64 år och kommer att pensioneras mellan 2016 och 2025. Åldersstrukturen riskerar att ytterligare förstärka bristen inom områden där det redan idag är svårt att rekrytera på grund av att få unga utbildas.

Mot den bakgrunden vill Teknikföretagen se ett utbildningssystem som bidrar till en kompetensförsörjning med hög kvalitet och relevans som innehåller ungdomsutbildning, högskola, en utbyggd yrkeshögskola samt en vuxenutbildning som möjliggör karriärväxling och livslångt lärande.

Investera för innovationer

Sverige behöver fortsätta att öka investeringarna inte bara i utbildning utan också i forskning, infrastruktur och innovation. Det gör Sverige mer attraktivt för företagets forskning och utveckling och ökar förutsättningarna för att tillverkning av tjänster och produkter sker här. En effektiv samverkan mellan forskning, högre utbildning, forskningsinstitut och innovation är nödvändig för att klara de stora samhällsutmaningar vi står inför som även inkluderar vår konkurrenskraft och sysselsättning. Svenska utbildningar måste hålla världsklass och leverera rätt kompetens. En högklassig forskning kräver tillgång till en bra infrastruktur för utveckling, test och uppvisning av ny teknik. Vår tradition av innovationsförmåga och samverkan ger oss goda förutsättningar.

Mångfald är en konkurrensfördel

En viktig och aktuell fråga för teknikföretags internationella konkurrenskraft handlar om styrkan i mångfalden. Att kunna ta vara på allas kunskaper och allas erfarenheter, oavsett ålder, kön eller varifrån i världen man kommer. För att lösa kompetensförsörjningsfrågan behövs en breddad bas och att fler inom underrepresenterade grupper söker sig till teknikindustrin och de utbildningar som leder dit.

En jämställd bransch är en attraktiv bransch för både studenter och medarbetare. Det finns flera studier som visar att jämställda företag är mer lönsamma än icke jämställda företag. Andelen kvinnor i teknikbranschen är idag drygt 20 procent och har varit så under ett antal år. En mer jämlik könsfördelning kräver förstås att de utbildningar som företagen i huvudsak rekryterar från har en jämnare könsfördelning. Andelen kvinnor bland examinerade civilingenjörer har ökat och är idag 33 procent. Samtidigt är det fortfarande få tjejer som väljer teknikprogrammet eller industritekniska programmet på gymnasiet, men vi kan se att det går åt rätt håll. Jämställdhetsarbetet måste börja redan i tidig ålder och både arbetsgivare och utbildningssystem behöver se över sitt eget arbete. Eftersom vi vet att könsfördelningen på vuxenutbildningen är kan en utökning av antalet platser inom yrkesvux bidra till att fler kvinnor söker sig till industrin.

Studier visar att svenska företags export till enskilda marknader växer med rekryteringen av medarbetare från dessa länder. Det handlar helt enkelt om att ha tillgång till de allra mest kompetenta och engagerade medarbetarna. Där ingår också språkkunskande och kulturell förståelse. Ingenting annat duger om våra exportföretag ska kunna ta matchen med de internationella konkurrenterna, bli framgångsrika och därmed kunna växa i Sverige med både produktion och utveckling. På en alltmer globaliserad marknad kommer mångfalden att vara en allt starkare konkurrensfördel.

Rusta grundskolan med matematik, teknik och naturvetenskap

Teknikföretagen vill se en grundskola som ger alla elever goda kunskaper i och intresse för matematik, teknik och naturvetenskap.

Det behövs fler vägar till att bli lärare

Skickliga och motiverande lärare som är goda förebilder inom teknik, naturvetenskap och matematik är en avgörande faktor för ungas förutsättningar att söka sig vidare till teknikutbildningar. Idag är knappt hälften av de undervisande tekniklärarna i högstadiet behöriga i ämnet. Vi står inför en oro väckande lärarkris i teknik och naturvetenskap: det utbildas idag en tiondel så många lärare i kemi, fysik och teknik som det skulle behövas i grundskolans senare årskurser.²

Samtidigt är teknikämnet är fortfarande mycket lågt prioriterat på många skolor. Eleverna, särskilt tjejerna, upplever teknikundervisningen allt mindre relevant, intressant och viktig under högstadiet. Att teknikämnet fått 200 timmar öronmärkta timmar och att programmering införs hösten 2018 är bra: Men för att detta ska bli verklighet behöver resurser avsättas och följas upp av huvudmännen. Matematik är det ämne i grundskolan där flest elever inte når godkänt (betyg E) i årskurs 9. 2017 var andelen som inte blev godkända 12,6 procent.

Den ordinarie lärarutbildningen räcker inte till för att säkra lärarförsörjningen i teknik, naturvetenskap och matematik. Den främjar heller inte bredd i yrkeskåren. Det måste finnas fler vägar till att bli lärare och utbildningssystemet bör främja olika bak-

grunder. För att attrahera fler till läraryrket som är skickliga ledare och förebilder i dessa ämnen krävs olika former av karriärvägar och lönesättning som premierar och motiverar lärare.

Förtydliga studie- och yrkesvägledarnas roll

Studie- och yrkesvägledare har ett brett uppdrag. Dels ska de vägleda elever hur de ska planera sin utbildning i den del av skolan där de befinner sig, dels ska de ge råd inför nästa studienivå och arbetsmarknaden. Inga större förändringar har gjorts av studie- och yrkesvägledarutbildningen sedan 1984 då utbildningen blev treårig. Det finns heller ingen tydlig definiering av studie- och yrkesvägledarnas yrkesroll och bara tre av tio har en arbetsbeskrivning.³

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- fler skickliga lärare i matematik, teknik och naturvetenskap genom fler vägar till läraryrket
- en statushöjning av teknikämnet genom stärkta resurser och uppföljning. Huvudmännen behöver ta ansvar och leva upp till styrdokumentens löften
- studievägledarna ska ha nära kontakt med näringslivet och kunna vägleda mot både yrke och studier.

Stärk den gymnasiala utbildningens koppling till arbetsmarknaden

Teknikföretag behöver anställa kvalificerade yrkesarbetare och tekniker på flera nivåer. De är därför beroende av det offentliga utbildningsväsendet och arbetsmarknadsutbildningen för sin kompetensförsörjning. Intresset för att välja industrirelevanta utbildningar på gymnasiet har varit för lågt under många år. Detta är problematiskt, inte minst för att den kommunala yrkesutbildningen för vuxna i de flesta fall är beroende av tillgång till gymnasieskolans resurser. ✨

Utbildningssystemet måste hålla hög kvalitet och relevans

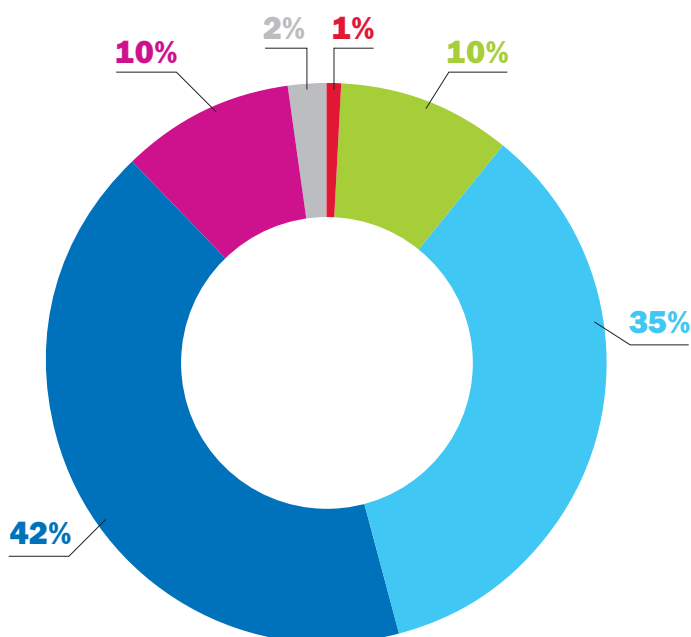
Teknikföretagen vill se en gymnasieutbildning med hög kvalitet och relevans som skapas av en stärkt koppling mellan utbildningssystem och arbetsmarknad. Då måste arbetsmarknaden ges ett större inflytande över utbildningsutbudet. Formerna för arbetet inom Skolverkets nationella programråd bidrar inte till en positiv utveckling av gymnasieskolans program. Därför vill Teknikföretagen att utbildningsdepartementet genomför en översyn av uppdraget. På lång sikt vill vi att Skolverkets nationella programråd i dess nuvarande form avvecklas

SVÅRT ATT FÅ TAG I RÄTT KOMPETENS

Hur lätt eller svårt upplever ni att det överlag är för företaget att rekrytera personal som motsvarar de behov ni har?

- Mycket lätt
- Lätt
- Varken lätt eller svårt
- Svårt
- Mycket svårt
- Vet ej/vill ej svara

till förmån för nationella branschråd där det offentliga och näringslivet ges ett gemensamt uppdrag att utveckla systemen för yrkesutbildning på gymnasial och yrkeshögskolenivå. På regional och lokal nivå verkar Teknikföretagen genom Teknikcollege för ökad kvalitet i utbildningen och stärkt samverkan mellan företag och utbildningsanordnare.

En lärlingsutbildning på gymnasial nivå är idag en spegelbild av en skolförlagd utbildning. De företag som tar emot lärlingar ges inget inflytande över innehållet i utbildningen, vilket är särskilt anmärkningsvärt när det gäller lärlingsanställning. Vi vill se en särskild utredning som ser över förutsättningarna för ett nytt flexibelt lärlingssystem som även tar hänsyn till företagets behov och förutsättningar.

Öka den regionala samordningen av yrkesutbildningen

De flesta av Sveriges kommuner saknar ekonomiska förutsättningar att kunna erbjuda ett allsidigt utbud av yrkesutbildningar inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen. För utbildningarnas långsiktiga överlevnad behövs en ökad regional samordning mellan skolans huvudmän och arbetslivet kring utbildningarnas utformning, dimensionering och genomförande. Med en regional struktur kan resurserna användas effektivt och fler utbildningar genomförs. Därmed skulle möjligheterna till en effektiv matchning mellan utbildningsutbud och arbetsmarknadens behov förbättras.

Skollagens bestämmelse om att den som fått minst utbildning ska prioriteras innebär att den med en gymnasieexamen som vill yrkesväxla i många fall inte ges plats på yrkesutbildning inom komvux (yrkesvux). Bestämmelserna fungerar för gymnasieskolan, men knappast för yrkesutbildningar för vuxna. Detta försvårar rekryteringen till teknikföretag då potentiella medarbetare utestängs från att skaffa sig den utbildning som behövs för ett arbete inom branschen. Individens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen bör vara utgångspunkt för urvalet. För att möjliggöra yrkesväxling bör urvalsreglerna i yrkesvux ses över. Vi vill också att yrkesvux görs till en egen utbildningsform.

Det behövs en offentligt finansierad yrkesutbildning utan inlåsnings effekter som främjar normbrytande utbildningsval. Där utbildningarna genomsyras av kvalitet, långsiktighet, samverkan

och arbetsmarknadsanknytning och som svarar mot teknikindustrins behov. Vi vill se en större träffsäkerhet och flexibilitet inom arbetsmarknadsutbildningen samt ett ökat engagemang från företagen när det gäller strategisk kompetensförsörjning.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- yrkesutbildning måste i större utsträckning dimensioneras efter industrins behov
- all yrkesutbildning ska bedrivas utifrån en regional nivå
- en ny modell för gymnasial lärlingsutbildning – skräddarsydd utbildning
- yrkesvux görs tillgängligt för alla som vill yrkesväxla.

Höj kvaliteten i yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan (YH) är konstruerad så att den efterfrågade kompetensen är grunden för om en utbildning ska få starta. Men många utbildningar inom yrkeshögskolan startar med både för få studerande och en svag ekonomi, vilket påverkar kvaliteten negativt. Utbildningar beviljas normalt bara med tre starter och det gör att utbildningar ges med kort framförhållning vilket i sin tur försvårar rekryteringen till dem. Flera ansökningar om att starta utbildningar avslås dessutom med den tveksamma motiveringen att redan beviljade utbildningar är lågeffektiva. Behovet av vissa yrkesgrupper är konstant oavsett konjunktur och dagens regelverk tar inte hänsyn till de mer långsiktiga behoven och får klart negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen. Vi arbetar därför för ett förändrat regelverk för Myndigheten för yrkeshögskolan, som gör det möjligt för både permanenta platser och flexibilitet. Vi föreslår att en större andel av yrkeshögskoleutbildningarna är permanenta och samordnas nationellt, medan en mindre andel av utbildningsplatserna kan variera efter arbetsmarknadens mer kortsiktiga behov.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- regelverket för Yrkeshögskolan måste ändras så att merparten av YH-utbildningarna mot industrin blir permanenta samt hamnar på industritunga orter.

Livslångt lärande säkras genom validering

Kunskapen i hela företaget blir avgörande för att lyckas med den digitala transformationen mot smart produktion samt nya affärsmodeller och affärer. Högt tempo och brett genomförande är viktiga framgångsfaktorer för att nå många svenska teknikföretag. ✨

Alla yrkesverksamma behöver löpande kompetensutveckling för att hålla sig uppdaterade med den snabba teknikutvecklingen och den strukturomvandling som sker inom industrin. Men också för att vid behov kunna ställa om till arbeten hos nya arbetsgivare och inom nya yrkesområden. Systemet för kompetensutveckling av anställda är idag underutvecklat både vad gäller yrkesutbildning och högre utbildning. Detsamma gäller möjligheterna för yrkesverksamma att få tillgång till utbildningar inom det offentliga utbildningssystemet. Effektivare omställning och möjligheter till yrkesväxling är viktiga utvecklingsområden. Därför driver Teknikföretagen på för långsiktiga systemlösningar för kompetensutveckling på arbetsplatsen, och för offentliga utbildnings- och studiemedelssystem som är anpassade för yrkesverksamma.

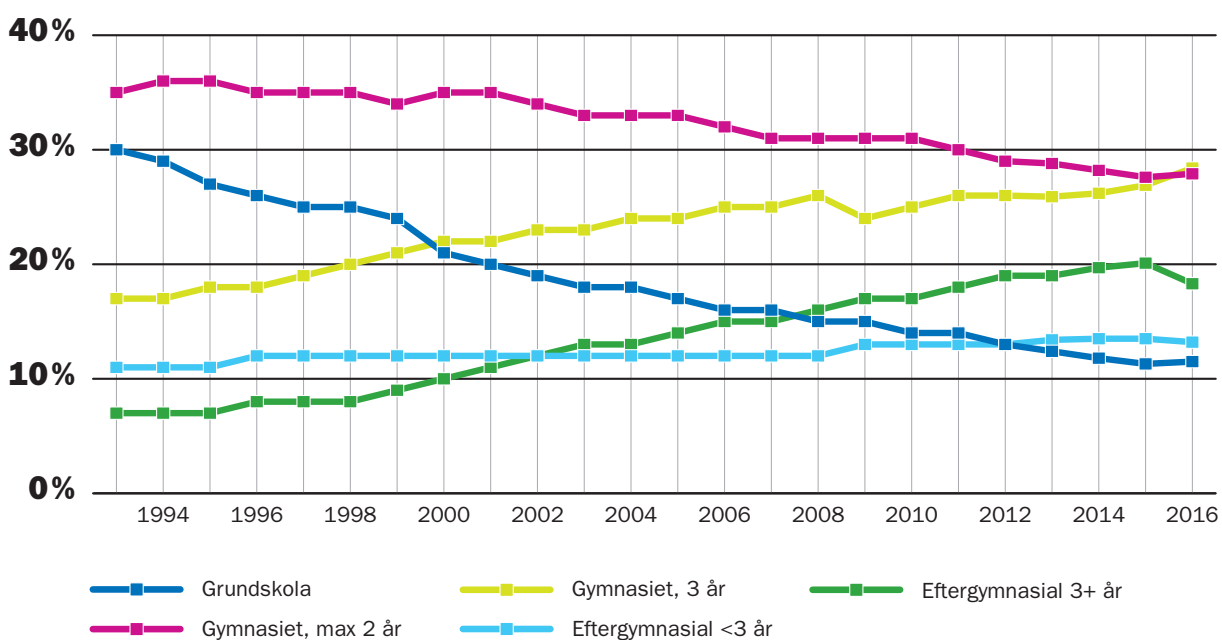
En grundförutsättning vid kompetensutveckling och omställning är validering. För att tydliggöra industrins krav på standarder och certifieringar inom relevanta yrken, utvecklar vi i samverkan med industrins övriga branscher kvalifikationer och valideringsmodeller för yrkeskompetens. Validering av yrkeskompetens handlar om att bedöma och intyga en persons kunskaper och färdigheter kopplat till de kompetenskraven inom ett yrke eller yrkesområde. Teknikföretagen arbetar för att valideringsmodellerna ska användas och utgöra grunden för industriinriktade arbetsmarknadsutbildningar, för yrkespaketen inom komvux samt internt på företagen. Det gör vi bland annat genom industrins ESF-projekt – strategisk kompetensförsörjning.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- lärande hela livet måste vara anpassat för att förenkla distans och flexibel utbildning under hela arbetslivet
- industrins valideringsmodeller blir norm inom arbetsmarknadsutbildning, omställning och företagsintern utbildning.

UTBILDNINGSNIVÅ I TEKNIKFÖRETAG

Högre utbildning måste matcha arbetsmarknadens behov

Den alltmer komplexa teknikindustrin kräver kontinuerlig tillförsel av ny kunskap och kompetens. Behoven handlar både om nyutbildade personer, men också om fortbildning av medarbetare. Det förutsätter att universitetet och högskolor både har en lokal närvaro och en stark forskningsanknytning inom sitt utbildningsområde i kombination med internationell konkurrenskraft. I detta ingår också att öka det internationella studentutbytet. Relativt få svenska studenter studerar utomlands eftersom det är krångligt att tillgodoräkna sig de utländska studieresultaten. Dessutom söker sig få internationella studenter hit. Därför bör de svenska ambassaderna ges ett tydligt uppdrag att hitta duktiga utländska studenter.

Universitet och högskolor i Sverige behöver, precis som teknikföretag, vara internationellt konkurrenskraftiga. Detta tror vi kommer bli allt mer tydligt i framtiden, inte minst på utbildningssidan. Högskolan bör agera utvecklingsmotor för internationell och nationell forskning och för att attrahera spetskompetens till regionen och till Sverige. För att ta en sådan roll behöver universitet och högskolor

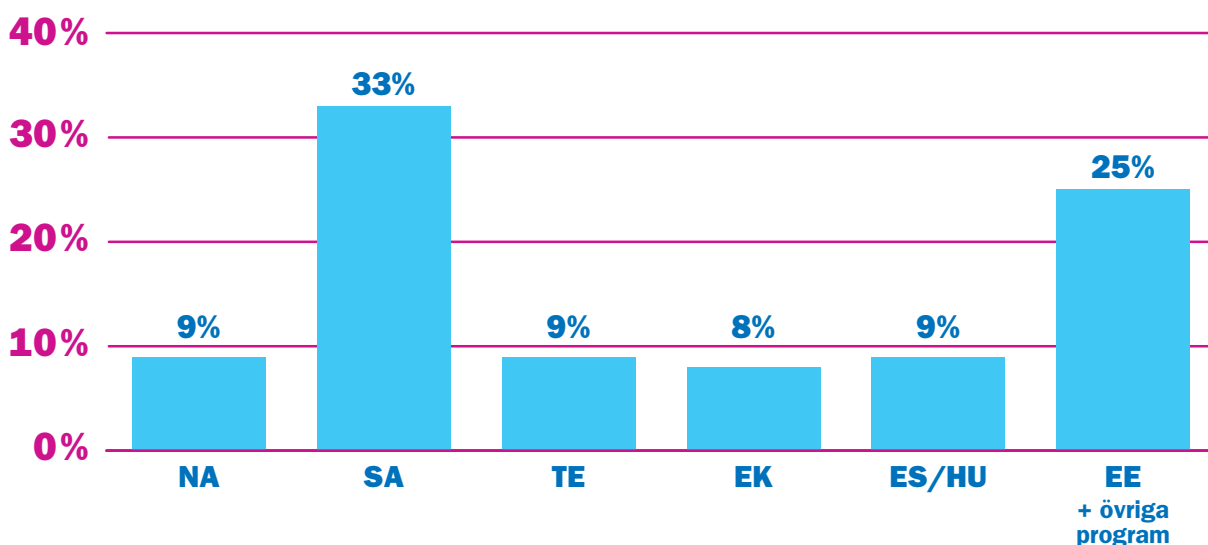
en tillräcklig grundfinansiering som stimulerar strategiska specialiseringar, långsiktighet för samverkan och spridning av resultat. Om ett stort behov av kompetens bland företag kopplat till investeringar som görs i Sverige uppstår, måste högskolan på ett flexibelt sätt kunna ta strategiska beslut som innebär att man kan rikta in sig mot de behoven. Det kan handla om såväl grundutbildning, forskarutbildning och vidareutbildning som kunskapsöverföring.

Marknadens behov ska styra dimensionering av utbildningar

Utformningen och dimensioneringen av utbildningar kan inte enbart baseras på hur det har sett ut historiskt utan det behövs en mer kvalitativ analys över vilka kunskaper som kommer att efterfrågas i framtiden. Idag ser vi att företagets roll är kraftigt undertryckt i både kvalitetssäkring och dimensionering och otydligt när det gäller att vara med och påverka innehåll. Att studenterna får ett kvalificerat jobb efter examen är ett avgörande mått på utbildningens kvalitet och relevans. Vi vill därför att högskolorna och Universitetskanslersämbetet, UKÄ, väger in studenternas anställningsbarhet i sitt arbete med kvalitetssäkring och dimensionering

GYMNASIEBAKGRUND BLAND DE STUDERANDE PÅ TEKNISKT BASÅR 2015

av utbildning i större utsträckning än vad som sker idag. Det är väsentligt att såväl dimensionering av utbildningar som innehåll följer förändringar och behov på arbetsmarknaden.

Förtydliga högskolans uppdrag

Den allt snabbare utvecklingen inom industrin och i övriga samhället kräver en ständig och återkommande kompetensutveckling för individer. Högskolan har idag ett otydligt uppdrag och i många fall små möjligheter att erbjuda yrkesverksamma relevant kompetensutveckling, vilket måste förändras. Inte minst behöver flexibla utbildningsformer utvecklas. Högskolan bör ges uppdrag och finansiering till att jobba med vidareutbildning. Inte bara uppdragsutbildning, utan också större utbud av tillgängliga och relevanta fristående kurser för "återvändare".

Företagen kan aldrig få en jämnare könsfördelning bland sina ingenjörer än vad utbildningarna har. Vi ser att tekniskt basår har en större andel tjejer än exempelvis gymnasiets teknikprogram och fler som kommer från studieovana miljöer.⁴ Tekniskt basår fungerar som en utmärkt kanal för att bredda rekryteringen till ingenjörsutbildningar, men då måste förordningen som styr tekniskt basår moderniseras och uppdraget bli tydligare. ✨

Belöna personrörlighet

Kunskap skapas och sprids av människor. Personer som rör sig mellan olika miljöer tar med sig sin kunskap och sprider den på ett naturligt sätt. Meriteringssystemet för lärare och forskare inom akademien behöver premiera samverkan bättre. Det ska löna sig, inte straffa sig, för lärare och forskare att röra sig mellan akademi och näringsliv – åt båda håll.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- högre utbildning i Sverige bör svara bättre mot industrins kompetensbehov
- högskolan bör ges uppdrag och finansiering till att jobba med vidareutbildning såsom flexibla kurser
- riktade medel för tekniskt basår för breddad rekrytering till ingenjörsutbildningar
- gör det lättare för människor att röra sig mellan akademi och näringsliv.

Starka industriforskningsinstitut ger fler innovationer

Med den ökade internationaliseringen finns möjlighet för industriforskningsinstitutet, RISE och nya institutet för stål- och gruvforskning, SWERIM, att tillsammans med universitet och högskolor stärka industrins konkurrenskraft och globala närvaro. Institutet har en nyckelroll i ett välfungerande och effektivt innovationssystem. För att möta industrins behov krävs att forskningsinstitutet jobbar branschöverskridande och tvärvetenskapligt för bättre samverkan mellan kompetensområden.

Industriforskningsinstitutet fyller en viktig funktion som brygga mellan akademien och näringslivet. För att skapa nytta i industrin måste industriforskningsinstitutet ha spetskompetens med fokus på tillämpningar. Staten behöver skapa förutsättningar för konkurrenskraftiga institut med balans mellan basresurser och externa medel. Industriforskningsinstitutet har också en viktig roll att göra forskningsinfrastruktur, exempelvis forskningsanläggningar, tillgänglig för industrin.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- stärka industriforskningsinstitutet för fler innovationer
- utveckla industriforskningsinstitutets erbjudande mot företagen för att möta industrins utmaningar ur ett helhets- och systemperspektiv.

Satsa ytterligare på test- och demonstrationsmiljöer

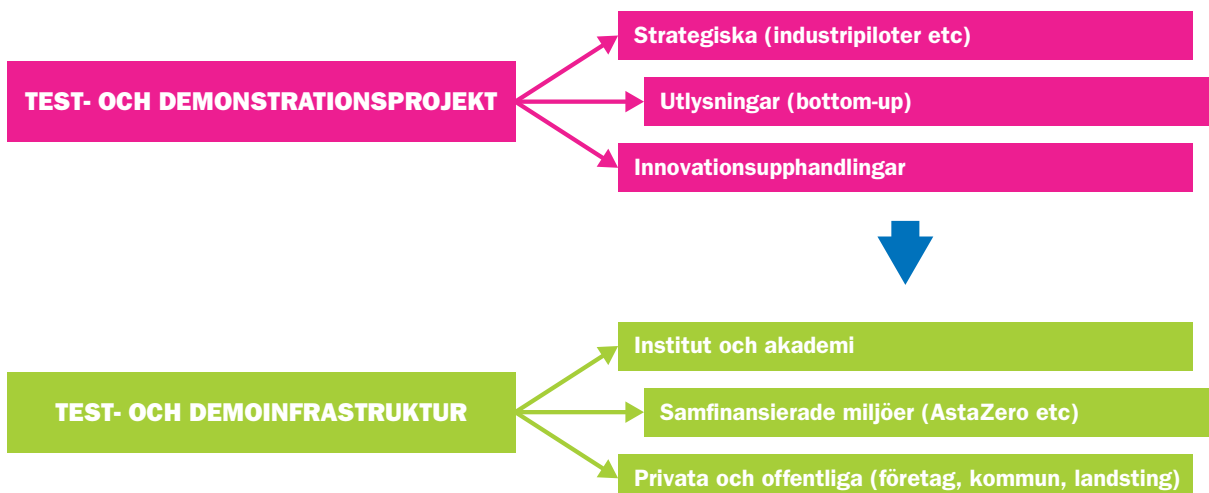
För att företagen ska fortsätta vara konkurrenskraftiga måste de ha tillgång och närhet till den bästa forskningen. Nya experimentmiljöer (test- och demonstrationsmiljöer) skapar möjligheter till utveckling och industrialisering av nya produkter, produktionslösningar och tjänster i nya konstellationer. Testbäddsprojekt inom strategiska innovationsprogram såsom Produktion2030 har stor betydelse för såväl kunskapsutvecklingen som användning av ny kunskap och nya metoder. ✨

Teknikföretagens medlemsföretag är världsledande när det gäller ny teknik och moderna tjänster inom till exempel transportsektorn. Det handlar

STRUKTUR FÖR TEST- OCH DEMONSTRATIONSMILJÖER

bland annat om självkörande fordon och den teknik för elektrifierade fordon som väntas få sitt stora kommersiella genombrott bara inom några få år. Också inom flyg, järnväg och de maritima branscherna finns ett stort kunnande, men det behövs mer strategiska satsningar på test- och demonstrationsmiljöer för att Sverige ska fortsätta att vara världsledande.

Test- och demonstrationsmiljöer bidrar till att idéer och kunskap snabbare omsätts till innovationer, vilket stärker industrins konkurrenskraft. Dessa miljöer är också av största vikt för att industrin ska kunna testa nya idéer och teknologier under verkliga förhållanden. Ett viktigt kriterium för nationella test- och demonstrationsmiljöer är att de är öppna, neutrala och nätverksbaserade.

Teknikföretagen anser att staten bör satsa mer på test- och demonstrationsanläggningar så att innovationer snabbare når ut på marknaden som nya varor, tjänster och processer. Detta bör göras utifrån en nationell strategi som utgår från de industriella behoven. Testbädd Sverige är ett mycket bra initiativ som kan bidra till att attrahera företagsinvesteringar i forskning och innovation till Sverige och att befintliga företag stannar kvar. Det är viktigt att det både finns resurser för att skapa konkurrenskraftiga test- och demonstrationsmiljöer och för projekt som gör det möjligt för olika aktörer att använda dessa.

Prioriteringar måste göras utifrån industrins behov och svenska styrkeområden. Dessutom behövs större satsningar på testbäddar och demonstratorer för experiment, testning och verifiering av nya digitala teknologier och affärsmodeller tillgängliga för alla typer av företag.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- en nationell strategi för test- och demonstrationssatsningar som utgår från de industriella behoven
- större investeringar i såväl test- och demonstrationsmiljöer som projekt drivna utifrån industrins behov.

Industrins behov bör stå i fokus för samverkan

Under senare år har en mer aktiv innovations- och industripolitik från statens sida inneburit ett närmare samarbete mellan industrin, staten och akademien. Industrin deltar för närvarande aktivt i samverkansprogrammen. Det är positivt att områden prioriteras utifrån viktiga samhällsutmaningar där Sverige också har industriell konkurrenskraft, som uppkopplad industri, smarta städer och transporter.

Fortsätt utveckla de strategiska innovationsprogrammen

Strategiska innovationsprogram är ett relativt nytt instrument i forsknings- och innovationspolitiken. Genom samverkan inom områden som är strategiskt viktiga för Sverige skapas förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar och en ökad internationell konkurrenskraft.

Om företag ska bedriva kvalificerad utveckling, innovation och produktion i Sverige krävs kunskapsmiljöer i världsklass och omsättning av forskning till nya produkter och tjänster. Statens satsning på industriinriktade strategiska innovationsprogram är viktiga för innovationssystemet. I dessa kan forskningsresultat testas under verkliga förhållanden, vilket krävs för att forskningsresultat ska kommersialiseras. Det är väsentligt att satsningarna på strategiska innovationsområden vidareutvecklas utifrån ett långsiktigt perspektiv.

Maximera nyttan genom ökad samordning

Flera av de strategiska innovationsprogrammen har potentialen att ta en större roll inom sitt område och få ihop flera finansörer till den kraftsamling som skulle behövas. Möjligheten ligger i att utveckla instrument för att skapa konkurrenskraft på respektive område som bland annat kan inkludera forskning, innovation, testbäddar och utbildningsinsatser. För att maximera nyttan bör en större samordning ske mellan de olika programmen. Dessutom bör de strategiska innovationsprogrammen vidareutvecklas genom att bredda rollen inom de område de verkar, utifrån ett helhetsperspektiv vad gäller utbildningsinsatser, forskning och innovation.

De strategiska innovationsprogrammen kan användas som bryggor till strategiska partnerländernas forsknings- och innovationsområden. Internationella innovationskluster kan byggas för att bidra till det svenska innovationssystemets konkurrenskraft.

Det strategiska innovationsprogrammet Produktion2030 är ett bra exempel på hur program kan spela en viktig roll för att utveckla innovation och kompetens inom ett område med strategisk betydelse för Sverige. Ett annat framgångsrikt exempel är FFI-programmet (Fordonsstrategisk, Forskning och Innovation), som är ett samarbete mellan staten och fordonsindustrin kring gemensam finansiering

av forskning, utveckling och innovation med fokus på klimat, miljö och trafiksäkerhet.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- regeringen måste ha fortsatt prioritering och kraftsamling kring viktiga samhällsutmaningar utifrån industriella styrkeområden
- säkerställ långsiktiga resurser för att stärka strategiska innovationsprogram och sektorsinriktade samverkansprogram.

Fokusera på industriell konkurrenskraft i EU:s forskningsprogram

Teknikföretagen ser mycket positivt på de gemensamma samverkansprogram mellan olika aktörer (Public-Private Partnerships), som utvecklats med syfte att lyfta europeisk industris konkurrenskraft, exempelvis Factories of the Future. Det är en framgångsrik modell för att organisera forsknings- och innovationssatsningar med direkt industriell nytta i nära samarbete med akademi och institut.

För att stärka svensk konkurrenskraft med hjälp av EU-medel föreslår Teknikföretagen att kopplingen till de olika strategiska innovationsprogrammen förstärks. Detta inkluderar att svenska satsningar kan skalas upp med de strategiska satsningarna inom EU:s ramprogram för forskning och innovation på ett effektivare sätt. Här bör strukturfonderna kunna användas som hävstång för att stärka de strategiska innovationsprogrammen och bidra till implementering av de agendor som tas fram där.

Med en ökad samverkan mellan industri, myndigheter och regionala/lokala offentliga aktörer kan EU-medlen bli en ännu bättre katalysator för att utveckla kunskap och kompetens till fördel för Sverige.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- stärkt fokus på industriell konkurrenskraft i det nionde ramprogrammet
- säkerställ fortsatta samverkansprogram med industriellt fokus inom nästa ramprogram för forskning och innovation.

Fortsätt satsa på kunskapslyft

Teknikföretag är mycket konkurrensutsatta på en internationell marknad. Ständig innovation krävs för att kunna hävda sig och just denna förmåga till innovation har möjliggjort att svensk teknikindustri ligger i framkant.

Kunskapen i hela företaget blir avgörande för att lyckas med den digitala transformationen mot smart produktion samt nya affärsmodeller och affärer. Högt tempo och brett genomförande är viktiga framgångsfaktorer för att nå många svenska teknikföretag. Startpunkten är att skapa insikt om behovet av att digitalisera. Nationella initiativ såsom KickStart och Produktionslyftet bidrar till stöd för fortsatt utvecklingsarbete på företagsnivå. KickStart drivs av Teknikföretagen i samarbete med bland annat RISE och IF Metall.

Ta ett helhetsgrepp över innovationspolitiken

Intresset för öppna innovationsprocesser ger möjlighet för stora och små företag att utbyta idéer och kunskap och stötts av den politiska viljan. Motiven till den typen av satsningar bör handla om att erbjuda stöd till initiativ som marknaden själv

inte kan tillhandahålla. Många små och medelstora företag kan behöva ta in extern forsknings-, utvecklings- och innovationskompetens i olika faser av idé- och produktutvecklingen. Här fyller finansieringsprogram som stärker forskning, utveckling och innovation i företagen en viktig roll. Tillgång till inkubatorer, innovationskontor, Science Parks och andra miljöer hjälper affärsidéer och företag att utvecklas.

Sverige bör ta ett helhetsgrepp över innovationspolitiken med en effektiv politisk ledning och engagemang i hela regeringen. Till exempel bör infrastruktur, forskning, skatter och utbildning ingå i innovationspolitiken framöver.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- fortsatta statliga satsningar på kunskapslyft inom industrin, inte minst för små och medelstora företag, av typen KickStart och Produktionslyftet
- ökade resurser för att underlätta för små och medelstora företag att utvecklas genom extern forsknings-, utvecklings- och innovationskompetens.

Handel på en global marknad skapar jobb och välfärd i Sverige

Handel på en global marknad skapar jobb och välfärd i Sverige

För att svensk teknikindustri ska kunna konkurrera på världsmarknaden behövs ett gott inhemskt näringslivs- och innovationsklimat, men även ett effektivt EU-samarbete. Ett fungerande och effektivt handelsfrämjande spelar också en viktig roll och är i vissa fall helt avgörande i konkurrensen mellan länder och företag.

Att främja handel är viktigt för teknikindustrin som genom sin verksamhet leder till intäkter för samhället och ett ökat välstånd. Industrins och tjänstenäringens framgångar förutsätter i sin tur till exempel väl fungerande energi- och transportsystem.

Sverige är och har länge varit en av världens öppnaste ekonomier. Det råder också bred politisk enighet i Sverige om vikten av att driva på för ökad frihandel och att riva handelshinder. Målet är att fler ska exportera mer.

Övergången till en friare handel med alltmer öppna marknader har haft en central betydelse för den globala ekonomins utveckling och därmed också efterfrågan på svenska varor och tjänster. Fortsatta ansträngningar inom ramen för Världshandelsorganisationen WTO och bilaterala frihandelsavtal som tar bort tullar, handelshinder och skapar internationell regelharmonisering bör stå i centrum. Här har EU haft en viktig roll i att främja

frihandel i Europa genom den inre marknaden, men även globalt med utgångspunkt i WTO och frihandelsavtal som binder samman unionen med global handel. Nästan tre fjärdedelar av Sveriges varuexport går till EU. Därför är en fullt utvecklad inre marknad helt central.

Stå upp för en ambitiös handelspolitik

Internationell handel har en avgörande betydelse för svenska teknikföretag och för Sverige i stort genom bland annat ökade intäkter. Genom handel skapas förutsättningar för specialisering och fördelar för storskalighet som bland annat har bidragit till alltmer avancerade produkter och komponenter, mer valfrihet för konsumenterna, investeringar och forskning och utveckling. En fortsatt konkurrenskraftig svensk industri är helt beroende av goda förbindelser med vår omvärld för export och import samt tillträde till globala marknader. ✨

EN ALLT MER SAMMANFLÄTAD OCH KOMPLEX VÄRLDSEKONOMI

📍 PRODUKTION
📍 KONSUMTION

1

HANDELN

Produktion och konsumtion på olika platser

2

GLOBALA VÄRDEKEDJOR

Produktion utspridd

Den globala ekonomin är idag mer sammanlänkad och världens länder mer ömsesidigt beroende än någonsin. Samtidigt är världshandelns framtida utveckling mer svårbedömd än tidigare. Flera krafter av olika karaktär drar åt olika håll. Det gäller krafter av både ekonomisk, politisk och teknisk natur. Framförallt de internationellt verksamma industriföretagen kommer tvingas navigera i en betydligt mer komplex omvärld än tidigare.

Sedan finanskrisen har den internationella handeln stagnerat. Förädlingsvärdet inom industrin i väst har stadigt gått ned samtidigt som det har gått upp i Asien, med Kina i spetsen. På motsvarande sätt finns det även tecken på att ekonomiska skillnader mellan öst och väst minskar och att konkurrensen om avancerad produktion hårdnar. I en tid när vårt välstånd i stor utsträckning är beroende av globala utbyten och värdekedjor som skapar ett sömlöst utbud av varor och tjänster, hörs nu åter argument som syftar till att använda handel och protektionism för att skydda inhemsk industri och uppnå geopolitiska landvinningar.

Handel och industriell utveckling går hand i hand

Den försämrade utvecklingen sker mot bakgrund av ett ökat nationellt fokus, angrepp mot globaliseringen och spänningar mellan olika världsdelar men även inom länder. Under de senaste två åren har Storbritannien röstat för att lämna EU, frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA har gått i stå och USA har dragit sig ur Trans Pacific Partnership (TPP). Allt detta sker samtidigt som Kina har ökat sitt inflytande och sina handelspolitiska förbindelser med omvärlden. Vidare har USA infört strafftullar och utmanat WTO, nu senast genom att införa strafftullar på stål och aluminium. Kina är en av världens största ekonomier, och fortsätter att visa stark tillväxt. Därmed blir konsekvenserna av handelsrestriktioner i Kina en prioriterad fråga för Teknikföretagen framöver.

Unilaterala åtgärder av detta slag riskerar att skapa kedjeeffekter som sätter hela det globala handelssystemet i gungning. När strafftullar införs är det sannolikt att andra länder svarar med att införa liknande tullar. Stegvis riskerar nya tullhinder att byggas upp och som omfattar fler och fler länder.

För svenska teknikföretag som har haft stor fördel av att nyttja en global marknad och globala värdekedjor innebär tullar osäkerhet och medför stora risker. Det kan till exempel bli svårare att bedriva en effektiv handel med insatsprodukter och överblicka konsekvenser av betydelsefulla investeringsbeslut. Fokus riktas om från att utveckla bättre produkter och tjänster till att bevaka en osäker händelseutveckling och parera en föränderlig handelsverklighet.

Det är viktigt att EU står upp för frihandel när USA vänder sig inåt och Kina har allt större ambitioner att sätta morgondagens standarder. Unionens nyligen ingångna frihandelsavtal med Kanada (CETA) och Japan (JEPA) är positivt. EU har fortfarande betydande utmaningar på hemmaplan.

Behåll nära handelsrelation med Storbritannien även efter Brexit

Storbritanniens beslut att lämna EU är en förlust för alla. Det är viktigt att EU har en så nära handelsrelation som möjligt med Storbritannien samtidigt som den inre marknadens sammanhållning säkerställs. De pågående förhandlingarna får inte leda till att inlåsnings sker och att en ändrad inriktning i Storbritannien omöjliggörs. Utträdet innebär också att Sverige mister en viktig allierad och betydelsefull handelspartner för svenska teknikföretag. Det gäller såväl handel med varor som tjänster. Många teknikföretag förlitar sig idag på brittiska organ för att kontrollera och certifiera att varor är säkra och kan godtas för handel inom EU och globalt. Dessa organ kommer sannolikt förlora sin status inom EU och kompetens behöver byggas upp inom unionen istället. Likaså kan Brexit innebära att de globala värdekedjorna som involverar Storbritannien ritas om. En försämrad handelsrelation med Storbritannien påverkar även svenska teknikföretags förutsättningar att nyttja affärs-, bank och finanstjänster som tillhandahålls av brittiska företag samt dataflöden mellan EU och Storbritannien. Dessa tjänster är viktiga för att teknikföretag ska vara konkurrenskraftiga globalt.

Teknikföretagen vill att Sverige ska verka för en ambitiös europeisk handelspolitik som motverkar protektionism och stödjer global handel och frihandelsavtal med utgångspunkt i globala överenskommelser.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- verka för ett starkt och respekterat multilateralt handelssystem
- verka för en ambitiös europeisk handelsagenda som står upp för frihandel och motverkar protektionism
- främja en god handelsrelation med Storbritannien efter Brexit
- säkerställa att fria dataflöden råder, bland annat via skrivningar i frihandelsavtal.

Verka för en bättre fungerande inre marknad

Den inre marknaden omfattar över en halv miljard konsumenter, skapar 2,7 miljoner jobb och bidrar med 233 miljarder euro i BNP.⁵ Med stöd av den inre marknaden kan EU skapa global konkurrenskraft genom forskning och innovation, handel med omvärlden och påverka globala regelverk och standarder. Trots att den inre marknaden har tjänat EU väl, nyttjas inte de möjligheter som den erbjuder fullt ut.

En bättre fungerande inre marknad har en mycket stor potential för svenska företag. Den inre marknaden är den största enskilda marknaden för svenska teknikföretag. 2016 gick hela 66 procent av exporten till EU:s inre marknad (inkl. EFTA). Svenska företag drabbas hårdare av handelshinder än bolag som är verksamma i större länder. Med en större inhemsk marknad behöver dessa företag helt enkelt inte göra lika många produktanpassningar. Genom EU kan Sverige bland annat nyttja frihandelsavtal och få bättre handelsvillkor med tredje land, men även påverka regler och standarder globalt.

För svenska företag är det viktigt att Sverige intar en ledande roll i arbetet med att utveckla EU. Som ett mellanstort, icke euro-land i norr behöver Sverige axla en tydligare roll som alliansskapare med utgångspunkt i våra förutsättningar. EU:s konkurrenskraft har direkt påverkan på Sverige och svensk industri. I centrum för detta arbete behöver den inre marknaden prioriteras och fokus riktas mot att genomföra de bestämmelser som unionen har tagit fram, men som ofta struntas i genom

nationella särkrav som hindrar varor och tjänsters fria rörlighet. EU behöver inte mer regler, utan en tydligare efterlevnad bland medlemsländerna så att en gemensam anda av samarbete, tilltro och framtidsoptimism kan gro.

Teknikföretagen vill att Sverige och EU ska arbeta för en väl fungerande inre marknad med fri rörlighet och förverkligandet av den digitala inre marknaden och EU:s energiunion.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- verka för en bättre fungerande inre marknad som värnar Europas fortsatta konkurrenskraft
- arbeta för att hinder mot varors fria rörlighet tas bort samtidigt som nya inte tillkommer
- främja en digital inre marknad som inte hindrar eller försvårar för konsumenter, företag eller andra organisationer att verka inom EU
- verka för en mer aktiv svensk EU-politik som effektivt utvecklar EU:s inre marknad inom områden som inte har fått effekt och inom nya områden som gör EU mer konkurrenskraftig.

Satsa på exportfrämjande på företagens villkor

Teknikföretagen ser att det finns stor potential för bättre samordning av statliga främjarinsatser för företags internationalisering. Regeringens exportstrategi var ett välkommet steg i denna riktning, men vi vill se tydligt kopplade och samverkande mål och prioriteringar som verkligen leder till ökat handelsutbyte. Vi vill också se en mer långsiktig politiskt blocköverskridande handelsstrategi, som inte förändras vid regeringsskiftet. ✨

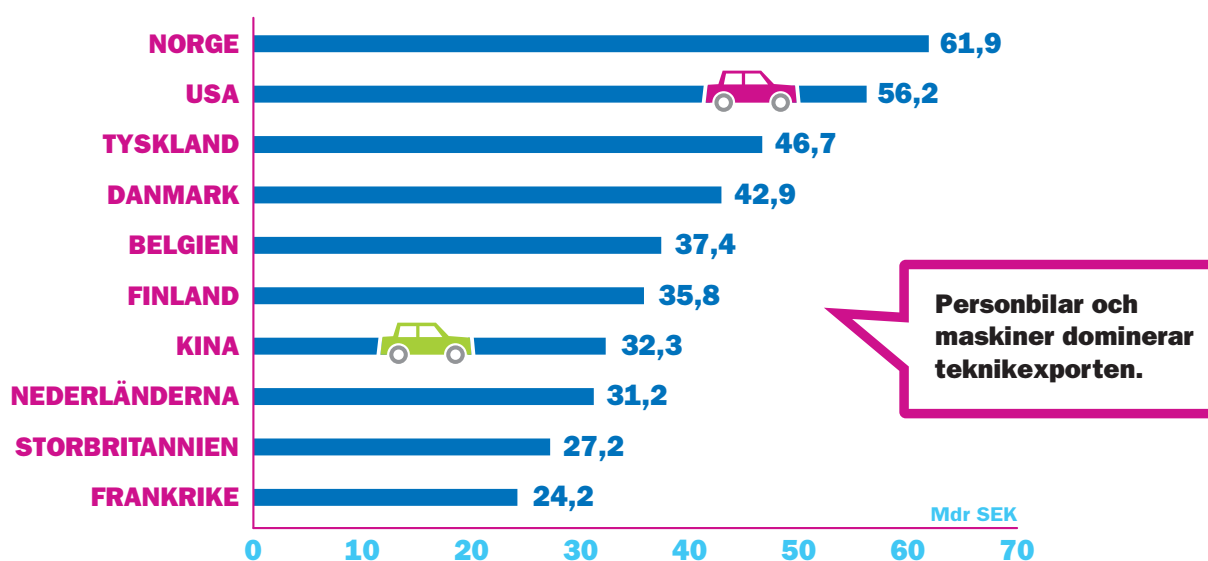
Vi vill också att man tydligare kopplar ihop regeringens olika initiativ och strategier. En exportstrategi bör sammankopplas med Sveriges strategiska samverkansområden och synkroniseras med regeringens övriga strategier för exempelvis innovation och entreprenörskap. Genom att främja talangattraktion och investeringar ökar även möjligheten till bättre handel.

Det är inte i första hand mer pengar till främjandet som efterlyses utan en jämn nivå av medel som inte drastiskt ändras vid regeringsskifte. Främjandet måste också vara tydligare efterfrågestyrt med väl

DE STÖRSTA MARKNADERNA FÖR SVENSK TEKNIKEXPORT

utformade och kostnadseffektiva insatser. Här kan man med fördel använda den holländska modellen där främjandet styrs av ett råd som består av lika delar offentliga och privata aktörer. På så vis får man in företagets behov och kan satsa på rätt verktyg. Involvera och använd näringslivets representanter i form av handelskammare, branschorganisationer och grupper för branschspecifika insatser och uppdrag. Dessa känner sina företag på ett sätt som borde vara intressant för den statliga exportfrämjandesamordningen.

Främjandet behöver också breddas och även använda privata aktörer. Ett statligt främjande bör delvis vara en effektiv beställarfunktion som upphandlar relevanta aktörer för utförande.

Finansieringsfrågorna bör generellt ges en ökad roll i exportfrämjandet. Det är en utveckling som vi ser i många av våra vassaste konkurrentländer.

Samverkan ger effektivare exportfrämjande

Sverige har länge legat i topp i världen när det gäller innovativ och miljöeffektiv teknik.⁶ Exportpotentialen är stor men svenska företag behöver bättre kunskap, ökad samordning och samverkan samt bättre förutsättningar på hemmamarknaden för att kunna dra nytta av den.⁷ 80 procent av företagen har färre än 10 anställda, och de behöver ett långsiktigt stöd i internationaliseringsprocessen.

För att statens internationaliseringsfrämjande ska vara effektivt, behöver det i högre grad utgå från företagets efterfrågan och önskemål. Företagen vill ha bättre samordning av främjandesystemet och internationaliseringsfrämjandet.⁸ Samverkan mellan de statliga uppdragsgivarna och mellan de aktörer som bedriver främjandeinsatser är viktigt för att säkerställa att de kompletterar varandra.⁹ Det finns en risk att främjandesystemet medför extra kostnader för företagen för att navigera i systemet, hålla sig informerade om de olika insatserna och ansöka om stöd. Tid som i stället skulle kunna användas till att utveckla företagen.¹⁰

Teknikföretagen vill underlätta och öka svensk teknikexport samt skapa ett ändamålsenligt handelsfrämjandesystem. Det statliga främjandet behöver samordnas, effektiviseras och fokuseras samt utgå från företagets behov.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- utvärdera genomförande och resultat av regeringens exportstrategi och det statliga handelsfrämjandet innan nya strategier tas fram
- en långsiktighet över regeringsskiften samt jämn och stabil budget för det offentliga handelsfrämjandet, som utformas i samråd med företagen
- samordning av statens satsningar på innovation, kommersialisering och exportfrämjande med tydliga mål, mandat och resurser.

Öka användningen av globala standarder

För svenska företag är det viktigt att standarder sätts globalt. För ett litet land som Sverige är nationell samordning kring en gemensam strategi för standardisering viktig för att våra idéer ska få genomslag internationellt. Idag är marknaden global, men regler och standarder är fortfarande ofta lokala. Det försvårar för företag som vill etablera sig på nya marknader och det är tillväxthämmande. Om globala standarder ersätter lokala standarder och vägledning kan samma produkt säljas över hela världen utan onödiga, och ofta dyra, justeringar. ✨

Den splittrade kravbildningen på världsmarknaden är ett stort problem för Teknikföretagens medlemmar. Teknikföretagen vill därför se att *ett* produktutförande och *en* provning ska räcka för att få tillgång till hela världsmarknaden. Detta kräver en ökad användning av globala standarder.

Teknikföretagen vill att europeisk produktlagstiftning begränsas till väsentliga krav. Till exempel krav som garanterar att en produkt är säker att använda och lever upp till grundläggande miljökrav.

Tekniska detaljer som hjälper tillverkare att följa lagkraven, ska istället preciseras i standarder som tas fram i öppna processer.

Teknikföretagen vill att Sveriges nationella strategi för standardisering¹¹ ska implementeras av näringsliv, samhälle, standardiseringsorganisationer och akademi. Särskilt fokus bör läggas på att öka Sveriges inflytande i internationell standardisering som stärker svenska företags konkurrenskraft.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- att global standard ska utvecklas för en gemensam marknad utan gränser
- verka för att sund lagstiftning utvecklas med stöd i standarder och i samarbete med berörd industri
- förorda en nationell samling kring den svenska strategin för standardisering.

SVERIGE ÄR EN LITEN ÖPPEN EKONOMI MED STORT BEROENDE AV HANDEL MED OMVÄRLDEN

SVENSK MARKNAD

10 miljoner

GLOBAL MARKNAD

7 miljarder

Regler för produktsäkerhet bör vara globala

Den inre marknaden med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer är grunden för samarbetet inom EU. En förutsättning för en fungerande inre marknad för produkter är en gemensam europeisk produktsäkerhetslagstiftning. Tydliga och gemensamma regler och marknadskontroll garanterar att produkter som säljs inom EU är säkra och inte en fara för hälsa och omgivning.

Teknikföretagen vill att all europeisk produktsäkerhetslagstiftning ska vara relevant, tydlig och enkel att förstå för både företag och myndigheter. Kraven ska begränsas till väsentliga krav och införslags till nya eller utökade krav ska det alltid göras en konsekvensanalys.

Det ska räcka med att ett företag har gjort egna tester och deklARATIONER för att visa att en produkt är säker. Tredjepartscertifiering, när ett oberoende företag testar produkten, ska endast krävas i fall där ett produktfel kan orsaka exceptionell skada exempelvis för medicinsk utrustning. Dessutom ska en produkt som har godkänts i ett EU-land, också kunna säljas i andra EU-länder utan ytterligare tester. På sikt vill vi att de tekniska kraven blir globala. Målet är att endast ett produktutförande och en provning ska ge tillgång till världsmarknaden.

Teknikföretagen arbetar för att EU:s produktsäkerhetslagstiftning utformas och följs upp på ett sätt som är relevant, verkningsfullt och kostnadseffektivt till gagn för EU:s inre marknad.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- EU ska verka för säkra produkter genom enkel och ändamålsenlig lagstiftning
- EU:s regelverk ska fortsätta bygga på eget ansvar och egenkontroll som grundregel
- EU ska fortsättningsvis intensifiera arbetet med att uppnå en marknad – ett regelverk.

Bättre samordning behövs för effektiv marknadskontroll

Marknadskontroll innebär att ansvariga myndigheter kontrollerar att produkter uppfyller lagstiftningen. Exempel på åtgärder är försäljningsförbud eller återkallande av produkter från slutanvändare. Utan en fungerande marknadskontroll kan produkter som innebär en fara för hälsa, miljö eller säkerhet säljas. Dessutom snedvrids konkurrensen och företag som inte följer reglerna gynnas framför företag som satsar de resurser som krävs för att säkerställa att lagen följs.

Idag bestäms reglerna för den inre marknaden på EU-nivå, medan ansvaret för marknadskontroll ligger hos de olika medlemsstaterna. I Sverige finns idag nitton olika myndigheter med ansvar för marknadskontroll¹². En fungerande marknadskontroll kräver effektiv kommunikation och samordning av alla inblandade aktörer, nationellt och internationellt. Det måste vara en öppen europeisk marknad med konkurrens på lika villkor.

För de flesta produkter på den inre marknaden gäller att tillverkaren eller importören är den som försäkrar att produkten uppfyller EU:s lagstadgade hälso-, miljö- och säkerhetskrav. Myndigheter ger inte förhandsgodkännande, utan tar istället sin del av ansvaret genom att kontrollera att tillverkarens försäkran är korrekt och sanningsenlig. Teknikföretagen vill ha en effektivare och mer samordnad kontroll av produkter för en fri och rättvis handel.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- beakta principen en marknad – en kontroll. EU:s marknadskontrollmyndigheter delar information om utförda kontroller och godkänner varandras testresultat
- verka för en bättre samordning mellan marknadskontrollmyndigheterna och som innebär mera effektiva myndighetskontakter för industrin.

Inför självcertifiering för konfliktmineraler

Vissa starkt efterfrågade mineraler som blir till produkter som mobiltelefoner, datorer, bilar, lampor eller kanske smycken, bryts i områden där det pågår olika sorters konflikter. Sedan lång tid har regeringar, ideella organisationer och företag i OECD-länderna agerat för att sätta stopp för kopplingen mellan behovet av dessa mineraler och olika konflikter.

EU-kommissionen har tagit fram ett förslag om att EU, liksom USA, ska lagstifta för att motverka att företag använder konfliktmineraler i sina produkter, deklarerar ursprung och visar tillbörlig aktsamhet. Förordningen bygger på ett EU-system med frivillig självcertifiering för importörer av tenn, tantal, volfram och guld. Självcertifieringen bygger på OECD:s riktlinjer om tillbörlig aktsamhet. Syftet är att vidta åtgärder i leveranskedjan för dessa mineraler där åtgärder får störst effekt och att underlätta för slutanvändarna att få information om tillbörlig aktsamhet. Förordningen ger EU-importörer en möjlighet att intensifiera de pågående ansträngningarna för en korrekt och legitim handel med aktörer i konfliktdrabbade länder.¹³

Teknikföretagen välkomnar förordningen som ett medel för att bryta kopplingen mellan mineralutvinning och brott mot mänskliga rättigheter i konfliktdrabbade regioner samt att förordningen implementeras.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- säkerställ att förordningen harmoniseras med befintliga internationella initiativ och regelverk
- förordningens omfattning och definition av konfliktområden ska ske genom en transparent process.

En hållbar industri bidrar till att lösa samhälls- utmaningarna

En hållbar industri bidrar till att lösa samhällsutmaningarna

För Teknikföretagen är hållbarhet en fråga om framtiden. Det handlar om industrins konkurrenskraft och om ett samhälle där vi tillsammans skapar förutsättningar för att lösa våra samhällsutmaningar och en möjlighet för oss att lämna över en bättre värld till kommande generationer.

Sverige behöver kraftsamla för investeringar i moderna lösningar och investeringsbehoven är stora för att kunna lösa samhällsutmaningarna både på hemmaplan och för att bidra till den globala utvecklingen. En växande samhällsutmaning för företag och andra organisationer i hela världen är cybersäkerhet med bred inverkan på såväl kompetensförsörjning som förutsättning för industriell utveckling. Digitalisering och automatisering inom bland annat energiförsörjning, transporter och materialanvändning erbjuder möjligheter att lösa utmaningarna. Den offentliga sektorns upphandlingar skulle i högre grad kunna fungera som drivkraft för innovation. Sverige behöver satsa på forskning, test och demonstration, samt offentliga investeringar i infrastruktur på ett sätt som stimulerar innovativa lösningar för minskade utsläpp av växthusgaser och ökad resurseffektivitet. Det driver hållbarhetsarbetet framåt i Sverige och ger stor global miljönytta genom export av varor och tjänster.

Områdena smarta städer, miljöövervakning, energiteknik, hållbara transport- och logistiklösningar samt användning av återvunna material har stor potential för en industriell utveckling som går hand i hand med politiska miljöambitioner. Svenska teknikföretag kan under rätt förutsättningar bidra genom både teknikutveckling och nya affärsmodeller.

Resurseffektivitet och cirkulär ekonomi har idag blivit politiska ledord som kan få stor betydelse men som i praktiken måste forskas på, testas och ges ändamålsenliga regleringar för att få långvarig effekt i samhället.

Svensk miljö- och näringspolitik måste samverka för att gynna hållbar produktion och materialanvändning. En sådan politik för resurseffektivitet kräver målstyrning före detaljstyrning.

Utnyttja den offentliga sektorns upphandling som drivkraft för innovation

En stor del av den offentliga sektorns upphandlingar handlar om viktig samhällsservice som vård, skola och omsorg, vägar, järnvägar och försvarsmateriel. Samtidigt utvecklar företag ständigt nya och bättre lösningar och ny teknik, men endast en mindre del av offentliga upphandlingar utformas för att dra nytta av dessa. ✨

En genomtänkt och ambitiös strategi för offentlig upphandling är en viktig del för att lösa exempelvis klimatutmaningen men även att bana väg för nya innovationer som kraftigt kan förbättra exempelvis sektorer som sjukvården och transportsektorn.

Regeringen behöver ge myndigheter med stora upphandlingsvolymerna uppdrag och förutsättningar att genomföra innovationsupphandlingar. Incitament behöver skapas genom att verksamheten mäts utifrån hur upphandlingar bidrar till innovation. En mål- och resultatstyrning med innovation i fokus bör införas.

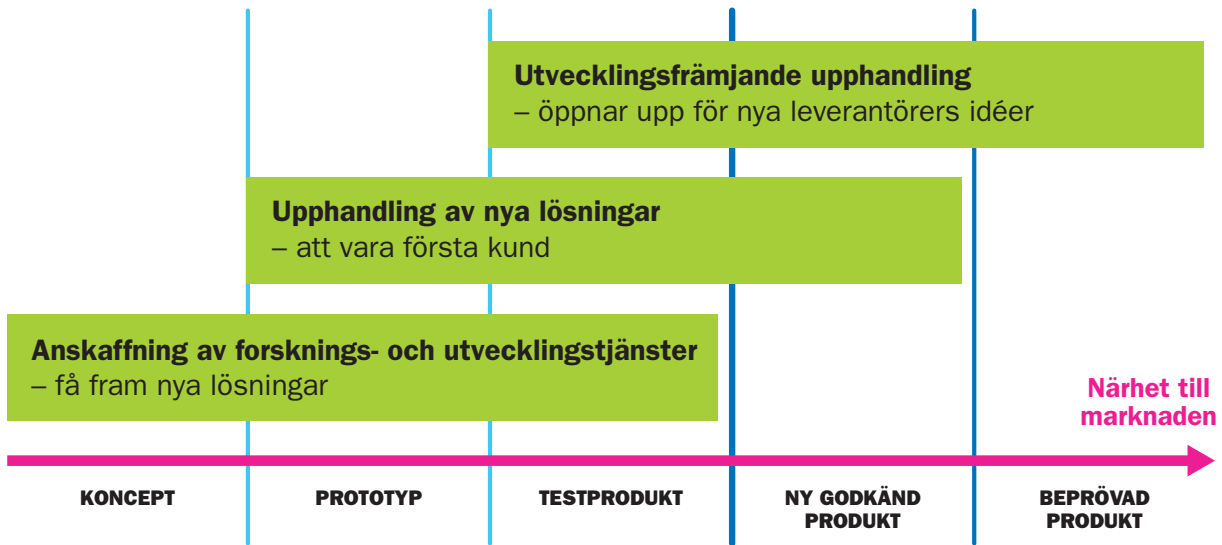
Vinnova:s roll att stötta innovationsupphandlingar i kommuner och landsting behöver tydliggöras och särskilda resurser avsättas. Detta kan ske till exempel genom att samla flera aktörer i en upphandling. Effektiv upphandling kräver också dialog och samförstånd. Här har Upphandlingsmyndigheten en viktig roll, gärna i samverkan med Vinnova, RISE och organisationer som SKL och Teknikföretagen.

Genom att använda innovationsupphandling som ett konkret instrument kopplat till samverkansprogrammets utmaningar¹⁴ konkretiseras såväl program som regeringens upphandlingsstrategi. Ett samlat arbete med innovationsupphandling som ett

UTNYTTJA DEN OFFENTLIGA SEKTORNS UPPHANDLING SOM DRIVKRAFT FÖR INNOVATION

tvärgående arbetssätt i samverkansprogrammen kan också bidra till att verktyget får en bredare användning.

Forskningsanläggningar världen över utgör en stor marknad för industriella produkter och affärer. Den teknik och de material som utvecklas för dessa kan sedan också användas inom en lång rad sektorer, exempelvis sjukvård, rymdteknik, energi- och miljöteknik samt IKT. Att driva innovation och att leverera till forskningsanläggningar kräver samarbete mellan akademi, institut och industri. Det behövs också ett nära samarbete i nätverk med forskningsanläggningar både nationellt och internationellt. Här ser vi stor potential i den plattform för samarbeten, Big Science Sweden, som har skapats för att driva på utvecklingen. Dels etableras konkreta konsortier med industri, universitet och forskningsinstitut för högteknologiska leveranser, dels initieras utvecklings- och innovationsprojekt.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- ökade resurser för att stimulera myndigheters, kommuners och landstings arbete med nytänkande och innovation i offentlig upphandling
- prioritera pilotprojekt utifrån samverkansprogrammets områden
- skapa ett dialogforum för innovationsupphandling
- utnyttja högteknologiska leveranser till forskningsinfrastruktur som drivkraft för innovation genom fortsatt satsning på Big Science Sweden.

Bygg upp spetskompetens inom cybersäkerhet

Sverige har en väl utvecklad digital infrastruktur och svensk industri ligger långt framme i användandet av digitala hjälpmedel, som automation, dataanalys och artificiell intelligens. Sverige behöver fortsätta skapa de bästa digitaliseringsförutsättningarna för en konkurrenskraftig industri över tid. ✨

En växande samhällsutmaning för företag och andra organisationer i hela världen är cybersäkerhet med bred inverkan på såväl kompetensförsörjning som förutsättningar för industriell utveckling.

Cyberspionage är lätt att utföra och det är även lätt att vara anonym, samtidigt som det är svårt att upptäcka och kostnaden för det man förlorar svårt att värdera och därav ofta underskattat. Konsekvenserna av att långsamt tappa sin konkurrenskraft är stora, för företaget och för samhället i form av minskad export och sysselsättning.

Cyberspionage är oreglerat internationellt och det finns stater som systematiskt försöker komma över ledande företags affärshemligheter. Det statsunderstödda cyberspioneriet mot företag, myndigheter, forsknings- och utbildningsinstitutioner har växt dramatiskt de senaste tio åren.

För tio år sedan ägnade de främsta säkerhetsforskarna 90 procent av sin tid åt att motarbeta kriminella cyberhot, till exempel trojaner och virus. Idag ägnas samma tid åt att motarbeta statsunderstödda cyberattacker inklusive spioneri där syftet är att komma åt industri- och affärshemligheter i tillverkande industrier, forskning, utbildning och myndigheter. 2016 låg spioneri bakom 25 procent av alla cyberattacker och 94 procent av cyberattacker mot teknikindustrin syftade till att komma åt affärshemligheter.

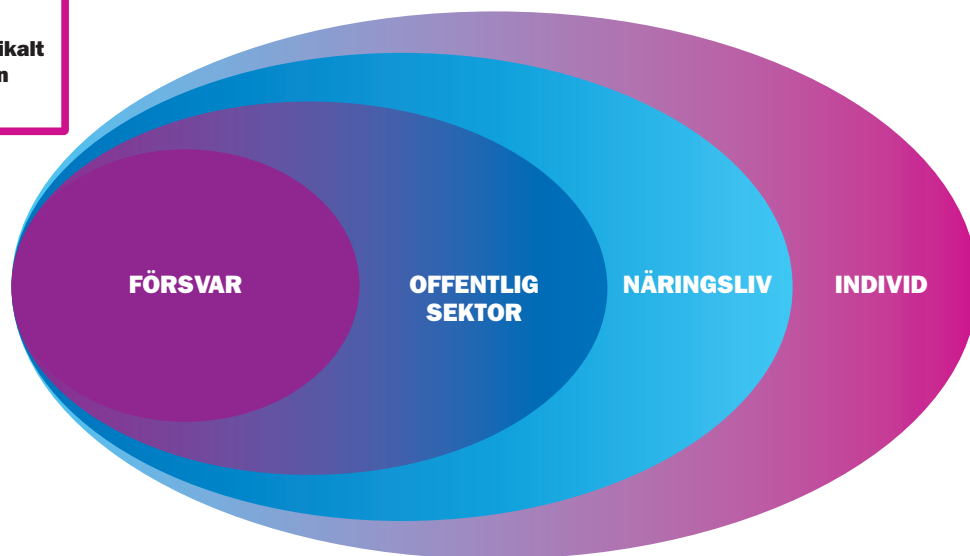
Allt fler produkter kopplas upp på nätet och vilken information de skickar ut är okänt. Det kan handla om avlyssnad affärskritisk information. Idag är statsunderstött industri-spioneri en genväg till ökat välstånd för länder som bedriver denna verksamhet. Genom att komma över information och affärsdata kan produkter och tjänster utvecklas snabbare.

Teknikföretagen anser att statens roll behöver öka för att proaktivt skydda industriföretagen och organisationer mot cyberbaserade attacker. Det kan gälla industrispionage och cybersabotage av kritisk infrastruktur med fokus på effektivare respons under pågående attacker och ökad utredningsför-

CYBERSÄKERHET ÄR ETT VÄXANDE HOT

Näringslivets generering av data och behov av skydd för dessa växer radikalt med digitaliseringen av industrin.

måga. Staten bör därför ge ett tydligt mandat, befogenheter och resurser till Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap, MSB, för detta, inklusive periodisk rapportering av cyberhotbilden som ett lämpligt verktyg för företagens och organisationers frivilliga och reglerade säkerhetsskyddsarbete. Men det är också viktigt att Sverige bygger upp en spetskompetens inom cybersäkerhet och att det blir en central del i vår framtida konkurrenskraft.

Teknikföretagen anser att det är viktigt att staten tar ett stort ansvar i att försvåra för cyberspioneri och cyberattacker samt att bygga spetskompetens inom området.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- staten måste öka skyddet av den digitala infrastrukturen genom att satsa på ett nationellt sammanhållet initiativ, en centrumbildning, för kompetensuppbyggnad hos myndigheter, akademi och institut inom cybersäkerhet till stöd för industrin
- industriforskningsinstituten måste få ökade resurser och ett uppdrag att hjälpa företag, universitet och myndigheter med cybersäkerhet.

Cirkulär ekonomi ger resurseffektiva och hållbara lösningar

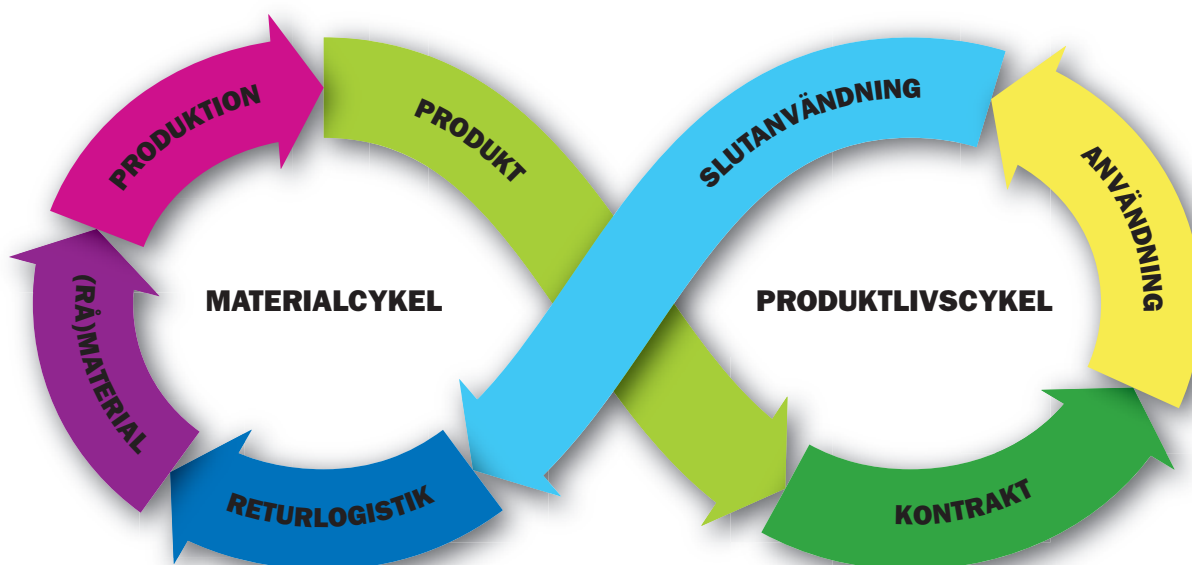
Teknikföretag ser långsiktiga och strategiska fördelar med att arbeta för cirkulära affärsmodeller och gör det redan idag, ofta för att nå ökad resurseffektivitet. En tydlig svensk vision om ett resurseffektivt samhälle är en viktig signal för utveckling av industriella lösningar som har internationell attraktionskraft. ✨

För industrin innebär cirkulär ekonomi att nå högre resurseffektivitet och att förlänga den ekonomiska relationen till kunden. Företagens affärer blir mer cirkulära genom att erbjuda kunden till exempel underhåll, reparationer, programuppdateringar, nya typer av serviceerbjudanden och att ta tillbaka produkter. Cirkulära erbjudanden inom industrin är en långsiktig och komplex förändringsprocess med stora affärsutmaningar där ökad resurseffektivitet är i fokus.

Frihandel är en förutsättning för cirkulär ekonomi och resurseffektivitet. Utan frihandel hindras och försvåras cirkulering av alla former av resurser i de globala handelsflödena. Andra marknadens syn och utveckling i dessa frågor är avgörande för att

CIRKULÄR EKONOMI

affären ska bli cirkulär för exportföretag. Produktens livslängd och skrotning sker i det land och region där produkten används. Handeln med begagnade produkter hindras idag av EU:s avfallsagstiftning som klassar trasiga produkter som avfall.

Viktiga satsningar mot ett cirkulärt samhälle

Kunskap och erfarenhetsutbyte mellan branscher är en förutsättning för utveckling av kommersiella erbjudanden för resurseffektiva och cirkulära affärer. Cirkulära affärsrelationer utvecklas genom kundbetenden, teknikutveckling och produktanvändning. Start-ups, innovationskluster och stöttning till strategiska satsningar för ökat samarbete mellan etablerad industri och start-ups är en nyckel för utveckling av cirkulära affärer. Här fyller test- och demonstrationsanläggningar en viktig roll. Teknikföretagen anser också att de strategiska innovationsprogrammen är viktiga satsningar för utveckling av mer cirkulära produkter och produktionssystem. Dessutom bör den offentliga sektorns upphandlingar sikta mot ett resurseffektivt samhälle med hållbar teknikutveckling.

Regelverken bör utgå från visionen om ett hållbart samhälle och att miljölagstiftningen förnyas i takt med teknikutvecklingen och globaliseringen. Att arbeta för en cirkulär ekonomi via produktregleringar är omständligt och kräver internationella standarder vilka är under utveckling.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- gynna en omställning till cirkulär ekonomi och ökad resurseffektivitet. Produktregleringen är inte vägen mot en cirkulär ekonomi. Gör istället en översyn av befintliga styrmedel
- avfall ska betraktas som en resurs. Avfall ska kunna transporteras fritt inom EU
- hållbarhetsrapportering ska göras för allt återvunnet material. Hållbarhetsrapportering omfattar alla branscher till skillnad mot produktkrav som omfattar ett begränsat antal produkter
- främja innovationsprogram och startup-företag. Startups i samarbete med etablerad industri är en framgångsfaktor för att utveckla innovativa affärserbjudanden.

Ta ett helhetsgrepp för hela energisystemet

Den politiska energiöverenskommelsen från 2016 har lagt grunden för en blocköverskridande energipolitik, vilket är bra för stabiliteten. Teknikföretagen vill nu se en sammanhållen politik som i högre grad ser till hela energisystemet. Regleringar ska stimulera investeringar i moderna lösningar för effektivisering och minskad påverkan på klimat och miljö. Många lösningar behöver samordnas på nordisk nivå och på sikt vill vi se en gemensam europeisk elmarknad. Utvecklingen ska leda till ökad effektivitet, låga konkurrenskraftiga kostnader för energi och starkare konkurrenskraft. Det svenska energisystemet har en hög leveranssäkerhet och lågt klimatavtryck vilket är en konkurrensfördel som måste upprätthållas och förstärkas även i framtiden. Det lockar investeringar till Sverige.

Målen kräver medvetet samarbete

De svenska målen, att nå 100 procent förnybart till 2040, netto nollutsläpp av växthusgaser till 2045, 50 procent energieffektivisering till 2030 och 70 procent lägre klimatutsläpp från transportsektorn till 2030 kommer att kräva ett medvetet arbete, samverkan och insatser på alla nivåer i samhället. Systemsyn, långsiktighet och incitament för utveckling och investeringar i moderna lösningar som inte minst digitalisering och automatisering ger möjlighet till, är tydliga ledord för teknikindustrin.

Effektivisera användning och system

Energisystemet står under omvandling. Målsättningarna för det svenska energisystemet ställer stora krav på att implementera lösningar för en mer flexibel överföring, användning och lagring av energi för att upprätthålla leveranskvaliteten och konkurrenskraftiga kostnader. Sverige kan ur ett systemperspektiv också dra nytta av det försprång vi har inom bioenergi. Möjligheten att uppnå nyttor mellan el-, värme- och transportsystemet är beroende av moderniserade regleringar och utnyttjande av de möjligheter som digitaliseringen ger. Flexibilitet och andra systemtjänster behöver definieras

och värdesätts, och exempelvis måste klassningen av lager och batterier anpassas för att stimulera det värde dessa har som flexibel resurs.

Utformningen av de sektorsstrategier för energieffektivisering som tas fram efter energiöverenskommelsen måste bli så ändamålsenlig som möjligt för att bidra till det nationella effektiviseringsmålet. Teknikföretagen driver att konkurrenskraft och innovationsförmåga ska vara styrande i utformningen, och att strategierna bidrar till utvecklingen av ny teknik genom ett långsiktigt och innovationsfrämjande synsätt.

Investeringar ska främja industrins konkurrenskraft

Framtida investeringar i energisystem och nätinfrastruktur ska främja industrins konkurrenskraft. Styrmedel och regleringar måste därför möjliggöra innovativa lösningar och investeringar som effektiviserar systemet, bland annat genom digitalisering. För det krävs en långsiktig politik med ett enhetligt och samlat agerande i reglering och på myndighetsnivå. Ett förtydligande gällande roller och ansvar för inblandade aktörer är också nödvändigt för att skapa säkerhet för investerare.

Konkurrensregler, upphandlingssystem och finansieringslösningar behöver utvecklas så att kommuner och elnätsägare kan satsa på långsiktiga lösningar utan signifikant ökade kostnader. Kommuner och städer är viktiga nav i omställningen av energisystemet och det behövs tydlighet i möjligheterna för både demonstrationsprojekt och långsiktiga investeringar.

Forskningen bör fokusera på områden med stor global efterfrågan

Staten satsar cirka 1,6 miljarder kronor per år på energiforskning. Det har skett en ökning i och med den senaste propositionen, men samtidigt är också behoven större än någonsin. Statens satsningar på energiforskning ska stödja de energipolitiska målen – försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet – och prioritera de områden, produkter och tjänster där det finns en stor efterfrågan på världsmarknaden. Det gäller både svensk forskning och de internationella samarbeten som Sverige deltar i. Ett sådant förhållningssätt ger ökad

möjlighet till export av svenska produkter och en stor global miljönytta. Särskilt viktiga forskningsområden är den ökade betydelsen av digitalisering, samt lösningar som effektivt skapar synergier mellan el-, värme och transportsystemen. Vid demonstration och pilotsatsningar måste även affärs- och tariffmodeller kunna testas för att utveckla marknaden.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- lösningar för en mer flexibel överföring, användning och lagring av energi bör stimuleras i syfte att upprätthålla leveranskvalitet och konkurrenskraftiga kostnader i ett effektivt energisystem
- innovation och industrins konkurrenskraft ska stå i fokus när nödvändiga investeringar i energisystem och nätinfrastruktur ges bättre förutsättningar.
- politiska beslut om styrmedel för energieffektivisering ska botten i industrins konkurrenskraft och stimulera innovation. utveckling av produkter och tjänster för export på en global marknad bör stå i centrum för en nyttomaximerad energiforskning som stöttar de energipolitiska målen.

Utforma en sammanhållen transportpolitik

Koldioxidutsläppen från transportsektorn ska minska med 70 procent till år 2030. Det är en utmaning som kräver en sammanhållen och långsiktig politik med tydliga styrmedel. Transportpolitiken måste samordnas med energipolitiken.

Utgångspunkten för transportpolitiken måste vara att se till hela transportsystemet och leveranskedjor (logistiken) och inte enbart till infrastrukturen eller varje transportslag för sig. Effektivisering av logistiksystem genom exempelvis ökad elektrifiering och autonoma transporter kan och bör genomföras redan i närtid. Det främjar handel och minimerar utsläpp. Högkapacitetsfordon och horisontella samarbeten är andra exempel på hur effektiviteten i transportsystemet kan öka. För att möjliggöra detta och utveckla morgondagens smarta transportsystem krävs bland annat bättre ekonomiska och legala förutsättningar.

Det samlade trycket från skatter och avgifter på transporter ska beaktas innan skatter och avgifter

införs eller höjs. Rätt utformade är ekonomiska styrmedel ett effektivt verktyg för att främja fossilfri och klimatsmart teknik. Regeringen bör dock inte genomföra förändringar i transportrelaterade skatter och avgifter som försämrar svenskt näringslivs konkurrenskraft.

Investera i infrastrukturen

För att möta transportbehovet behövs investeringar i infrastrukturen. Sverige ligger efter med sina investeringar i transportinfrastrukturen och har stora behov av upprustning och modernisering. Infrastrukturen kan också bli effektivare och därför bör de möjligheter som finns med ny teknik tas tillvara vid investeringarna. Det finns brister som har stor betydelse för företagen men som kan åtgärdas med små insatser. Trafikverket har föreslagit ett anslag för näringslivsåtgärder för att bättre hantera snabbt uppkomna behov av infrastrukturförbättringar på järnväg. Det är bra, men anslaget bör höjas från i genomsnitt 100 till 150 miljoner kronor per år under planperioden 2018–2029.

Även vägunderhållet är eftersatt och betydelsefullt för både industrins godstransporter, arbetspendling och trafiksäkerheten. En ökad användning av modern teknik, digitalisering och sensorteknik skulle dessutom ha stor potential att effektivisera underhållsarbetet genom att upptäcka fel och brister i rätt tid.

Prioritera projekt som stärker hela Sveriges konkurrenskraft

För att bygga ett robust och effektivt transportsystem behöver projekt som stärker hela Sveriges konkurrenskraft prioriteras. Planeringen av infrastruktur ska ha en långsiktig horisont, så att ny infrastruktur får kapacitet nog för att under lång tid hantera trafikökningar.

Sverige bör tillåta fordon med hög kapacitet på väg- och järnvägsnätet, samt målmedvetet och omgående inleda arbeten kring elektrifiering och automatisering i transportsystemet. Det handlar om att genomföra demonstrationsprojekt för att testa tekniken, förändra lagstiftning så att dessa lösningar tillåts, styra tilldelning av tåglägen mot kapacitetsstarka tåg samt att genomföra nödvändiga infrastrukturförändringar för att klara exempelvis

tyngre fordon på större del av vägnätet. Det krävs även infrastrukturförändringar för att klara längre och tyngre tåg.

Den långsiktiga planeringen (2018-2029) ställer inte i tillräckligt hög utsträckning utmaningarna mot de möjligheter som finns i moderna trafik- och logistiklösningar. De klimatpolitiska transportmålen ska vara uppnådda i slutet av planperioden, vilket inte återspeglas.

Beslutsprocesserna för infrastruktur behöver ses över för att bättre kunna svara mot behov och samverka med industriell utveckling. Även nya finansieringsformer och långsiktigt hållbara former för offentlig privat samverkan behöver utvecklas i syfte att effektivisera arbetet och möjliggöra efterfrågade och nödvändiga investeringar där trafikoperatörer kan se möjligheter att göra affärer.

Uppmuntra innovationsdrivande upphandlingar

Svensk teknikindustri är världsledande när det gäller ny teknik och moderna tjänster inom transportsektorn. Det handlar bland annat om självkörande fordon och den teknik för elektrifierade fordon som väntas få sitt stora kommersiella genombrott bara inom några få år. Teknikföretagen anser att mål som nollvisionen för trafiksäkerhet och minskningen av klimatutsläpp från inrikes transporter med 70 procent till 2030 jämfört med nivån 2010 skapar en god grund för innovation, framtida jobb och omställning till en än säkrare och fossilfri transportsektor. Många städer och kommuner har höga ambitioner i sitt hållbarhetsarbete och kan fungera som förändringsmotorer. Deras stora intresse för nya, hållbara lösningar behöver uppmuntras och ges spridning vilket även kan ge möjlighet till export av dessa lösningar. Användande av innovationsdrivande upphandlingar är en väg som i högre utsträckning kan användas.

Teknikföretagens medlemmar är världsledande när det gäller ny teknik och moderna tjänster inom transportsektorn. Det handlar bland annat om självkörande fordon samt kolonnkörning, så kallad platooning, och den teknik för elektrifierade fordon som väntas få sitt stora kommersiella genombrott bara inom några få år. Här kommer utvecklingen av internationella standarder och harmonisering inom EU att bli viktiga frågor att lösa. Sverige måste som

nation arbeta aktivt för en gynnsam utveckling av EU-lagstiftning så att företag i Sverige kan fortsätta att vara ledande i utvecklingen.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- hela transportsystemet och alla trafikslags möjligheter att samverka för ett effektivt logistiksystem bör bli mer styrande för transportpolitiken
- ett ökande transportbehovet bör mötas med nyinvesteringar och underhåll som tar vara på moderna lösningar och utgår från industrins behov
- inför moderniserade beslutsprocesser och alternativa finansieringsformer. Det stimulerar nödvändiga investeringar och ger trafikoperatörer bättre möjligheter att göra affärer
- innovationsdrivande upphandlingar bör uppmuntras och stimulera hållbarhetsarbetet i kommuner och städer.

Kemikaliekrav på produkter bör samordnas globalt

Produkter regleras inom den inre marknads krav. Det är en handfull europeiska miljörelaterade regelverk som påverkar teknikindustrins möjligheter att sätta produkter på marknader. RoHS-direktivet förbjuder förekomsten av vissa kemiska substanser i elektriska och elektroniska utrustningar, medan WEEE-direktivet reglerar vad som ska hända när dessa produkter blir avfall. Företag vars produkter omfattas av RoHS måste vara beredda på nya ämnesförbud då EU-kommissionen har rätt att vidga ämnesförbuden. En svårighet med att ersätta ämnen i ny elektronik är till exempel behoven av att testa apparater under lång tid och i tuffa miljöer. För att övergången till mindre farliga substanser inte ska leda till att viktiga produkter inte försvinner från marknaden för att det är kortsiktigt svårt att byta kemikalier i en komponent. Processen med undantag för vissa tekniska applikationer är därför värdefull.

Reach-förordningen påverkar teknikindustrin bland annat genom att företagen ska kunna redovisa om produkten innehåller något av de särskilt farliga ämnen som finns på EU-kommissionens kandidatlista.

Skatten för vissa kemikalier i elektronik innebär såväl dubbelreglering som försämrad konkurrenssituation för företag i Sverige. RoHS-direktivet är det europeiska regelverk som på ett väsentligt sätt bidragit till att vissa ämnen inte längre finns i elektronik inom EU. Det har även fått effekt långt utanför EU på utfasningen av ämnen från elektronik. Regeringens beslut om centrum om substitution är ett steg i rätt riktning. Vi ser betydelsen av tydlig samverkan gentemot de strategiska samverkansprogrammen så att innovation och teknikutveckling tar i beaktande vikten av substitution.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- regeringen bör upprätta en strukturerad dialog mellan miljömyndigheter och näringslivet
- regelverket på kemikalieområdet bör utformas tydligt och dess konsekvenser måste utredas
- en förändrad kemikalieskatt ska stödja substitution och omfatta handel på Internet.
- kraven på kemikalieområdet bör harmoniseras på global nivå. Nationella särkrav i en globaliserad frihandel bör undvikas
- ämnesförbud på kemikalieområdet bör införas med realistiska övergångstider. Regeringen måste ge näringslivet en möjlighet att klara kraven i rimlig tid.

Skattereformer och moderniserad arbetsrätt ger global konkurrenskraft

Skattereformer och moderniserad arbetsrätt ger global konkurrenskraft

Även om attityderna till företagande blivit bättre i Sverige så är det för få företag som växer. I stället säljs många företag i utvecklingsstadiet till internationella koncerner. Det måste löna sig att ta risker genom att driva växande företag. Att snabbt kunna anpassa sig är en förutsättning för att klara den internationella konkurrensen. Företagen måste kunna styra sin verksamhet utifrån efterfrågan på marknader med ständigt skiftande förutsättningar.

Ekonomiska villkor har stor betydelse för Sveriges attraktivitet för investeringar och företagande. Det handlar om makroekonomiska förutsättningar, om företags möjligheter till finansiering i olika utvecklingskedan samt om skatter och skattenivåer. I den globala konkurrensen används skatter och förutsättningar för finansiering som konkurrensmedel av enskilda länder. Det är viktigt för industriklimatet att regeringen sänker skatter, minskar statsskulden och ändå kan öka resurserna till utbildning och forskning.

Det är av största betydelse för svensk industri att skatterna är internationellt konkurrenskraftiga och stimulerar till arbete, risktagande och företagande i Sverige.

Ekonomisk stabilitet ger förbättrat näringsklimat

Den ekonomiska politiken i Sverige måste vara långsiktig och stabil samtidigt som reformer görs som förbättrar näringsklimatet. Goda och stabila makroekonomiska spelregler ger förutsättningar för investeringar i industriell utveckling. I en föränderlig omvärld – där svensk industrin är hårt konkurrensutsatt på världsmarknaden – krävs dessutom politiska reformer som förbättrar konkurrensförutsättningarna. Dessa bör ske i form av blocköverskridande överenskommelser så att de präglas av tydlighet och långsiktighet.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- stabila makroekonomiska spelregler och offentliga finanser som ger förutsättningar för investeringar
- blocköverskridande ekonomiska överenskommelser om reformer som förbättrar konkurrensförutsättningarna.

Reformera skattesystemet för ökad tillväxt

Skattetrycket har återigen ökat och är runt 50 procent av BNP och är över de flesta av våra konkurrentländer. Flera skatter är väsentligt högre i Sverige än i omvärlden, däribland kapitalskatten. Detta får en negativ effekt på kapitalbildning och investeringar, vilket kan skapa tveksamhet hos ägare kring en fortsatt etablering i Sverige. Höga marginalskatter på arbetsinkomster minskar även incitamenten till utbildning och försvårar internationell rekrytering.

Skattesystemet bör också präglas av enkelhet och tydlighet som ger stabila villkor för företagens investeringar. Vissa reformer under senare år har inneburit steg i rätt riktning. En sådan är investeraravdraget för privatpersoners investeringar i mindre bolag i tidiga skeden. Dessutom den sänkta arbetsgivaravgiften för anställda i företag som arbetar med FoU. Detta välkomnas av företagen, men sänkningen är alltför liten för att få någon större betydelse, särskilt när det gäller medelstora och stora företags satsningar på forskning och utveckling.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- skatter och regler ska främja sparande, företagande och arbete
- inkomstbeskattning, avgiftsuttag och offentliga transfereringssystem som stimulerar arbete och utveckling på samtliga inkomstnivåer
- sänkt marginalsatt för att stimulera till utbildning och arbete samt för att underlätta rekrytering av kvalificerad arbetskraft i Sverige
- sänkt kapitalinkomstskatt för att förbättra förutsättningarna för sparande och investeringar i Sverige
- utöka FoU-skatteavdraget för att främja företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Skatter och regler ska främja entreprenörskap

Tillgången till riskvilligt kapital i olika skeden av ett företags utveckling är avgörande för om dessa ska kunna växa, etablera sig på nya marknader och anställa fler medarbetare. Den absoluta merparten av finansieringen i tidiga skeden kommer från personligt sparande och i viss utsträckning också från familj och vänner. Banklån har också en betydelsefull del i att finansiera start och expansion. En viktig roll i tidiga skeden har även så kallade affärsänglar och venture-kapitalföretag. För att fler ska vilja satsa privat kapital är det väsentligt att skatter och regler är utformade så att de främjar entreprenörskap.

Låt staten agera katalysator för att attrahera privat kapital

I de allra tidigaste skedena då riskerna är stora är det många gånger svårt att få privat lånefinansiering. Här finns ett behov av en grundläggande offentlig infrastruktur. Statliga insatser spelar en kompletterande roll som katalysator för att attrahera privat kapital i de fall idéer och företag inte kommer förbi denna fas på grund av kapitalbrist. Behovet av offentlig riskvillig finansiering som bidrag, lån och ägarkapital i tidiga skeden är väsentligt större än tillgången. Inte minst gäller detta mjuka lån där det går att skriva av lånet om projektet misslyckas. Är projektet framgångsrikt ska återbetalning ske enligt marknadsvillkor. Idag går en stor del av de statliga

insatserna inte till de tidiga faser de är avsedda för, vilket Riksrevisionen konstaterat i en rapport. Här behövs ändrad styrning och riktlinjer för att insatserna ska ge avsedd effekt.

Stöd i form av bidrag, lån, riskkapital, tillgång till Science Parks, innovationskontor, inkubatormiljöer och rådgivning de första åren underlättar för nya affärsidéer och företag att utvecklas. Almis verksamhet fyller här en viktig roll. Det gör även Vinnovas program som stöttar utvecklingen av nya och innovativa produkter och tjänster och samverkan med akademi och institut. Science Parks, inkubatorer, innovationskontor och nätverken kring dessa är väl etablerade och erbjuder miljöer som säkrar bra affärsidéer, team, teknik och kontakt med akademi och näringsliv. Det finns en stor potential i att resurssätta dessa aktörer ytterligare.

Förtydliga det offentliga stödsystemet

För att få nya, innovativa företag att växa finns behov av ett effektivt offentligt stödsystem. Det nuvarande stödsystemet med ett stort antal statliga/offentliga aktörer är tyvärr svåröverskådligt och satsningarna överlappar delvis. Här behövs ett förtydligande så att statligt riskkapital, oavsett form, går till att minska risker och skapa tillväxt- och utvecklingsresurser i tidiga skeden.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- utforma skatter och regler så att de främjar entreprenörskap
- ökade möjligheter till offentlig, riskvillig finansiering som bidrag, lån och ägarkapital till nya företag
- ett stödsystem med färre offentliga aktörer med tydliga roller som motsvarar företagets behov
- ge större möjligheter till mjuka lån i företags tidiga skeden. Inför ett statligt garantiinstrument för lånefinansiering från banker till små och medelstora företag
- utöka investeraravdraget vid köp av aktier i mindre företag
- förbättra förutsättningarna för personaloptioner för att underlätta företagets kompetensförsörjning.

Förenkla regelverken för att öka investeringsviljan

Företag behöver stabila, förutsägbara och sammanhängande regelverk för att vilja investera. Regler ska bara finnas när ett verkligt behov finns. De regler som behövs måste vara enkla, tydliga och pragmatiska. Det nuvarande regelverket i Sverige måste därför förenklas.

En stor mängd regler gäller för näringsverksamhet och det är mycket svårt för företag att känna till alla. Många gånger är det också svårt att förstå vad reglerna innebär för skyldigheter i praktiken. Mängden regler motverkar och försvårar etableringen av nya företag och gör att företagare uppfattar den administrativa regelbördan starkt besvärande.

Dessutom leder de till onödiga kostnader eftersom de innebär administrativa bördor för företagen. Att förstå och följa reglerna tar mycket tid och gör att det blir mindre tid över att utveckla verksamheten.

Företagen anser att skatte- och momsregler är de som hindrar tillväxten mest. Arbetsrätten anses också mycket besvärlig av företagen och kommer på tredje plats när det gäller hinder. Mot denna bakgrund finns det tungt vägande skäl för att göra en ordentlig översyn av vilka regler som verkligen behövs och vilka regler som skulle kunna tas bort utan att det i praktiken fick några skadliga samhällseffekter. Översynen måste identifiera dubbelregleringar och områden där reglerna delvis överlappar varandra. Reglerna måste bli mer lättbegripliga utan att nödvändig precision försvinner.

En viktig uppgift är även att undersöka om antalet tillsynsmyndigheter kan minskas. Arbetet med idén att ett företags rapporteringsskyldighet skulle kunna kanaliseras via en enda myndighetskontakt måste drivas vidare. Det är angeläget att en tillsynsmyndighet inte också har som uppgift att driva rättsutvecklingen. Det är oacceptabelt att en myndighet driver processer mot enskilda företag grundat på mycket svaga eller tveksamma rättsliga resonemang i syfte att få till stånd en viss rättsutveckling. Utvecklingen på skatteområdet och på diskrimineringsområdet beror på en olycklig sammanblandning av tillsyn och påverkansarbete. Det undergräver förtroendet för tillsynsmyndigheten och är oförenligt med en rättssäker tillsynsverksamhet. Rättsutveckling är en uppgift för lagstiftaren i en rättsstat.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- en ordentlig översyn av det rättsliga regelverk som gäller företagande i Sverige, i syfte att bedöma vilka regler som kan avskaffas. Reglerna behöver även bli mer lättbegripliga
- en översyn av myndighetsstrukturen i syfte att undersöka om antalet tillsynsmyndigheter kan minskas
- slutför arbetet med att bedöma om företagens rapporteringsskyldighet kan kanaliseras via en enda myndighet, och genomför den förenklingen om det är möjligt
- tillsynsmyndighetens uppgift bör renodlas så att inte samma myndighet ansvarar för tillsynen och för att driva rättsutvecklingen.

Anpassa arbetsrätten till dagens arbetsmarknad

Enligt en undersökning om anställningsskyddslagen bland Teknikföretagens medlemmar har företagen svårt att bedöma när en uppsägning är korrekt och att överblicka konsekvenserna av en felaktig uppsägning. Det finns en uppfattning att Arbetsdomstolen mycket sällan accepterar en uppsägning på grund av att den anställda inte kunnat prestera ett rimligt arbetsresultat. Företagen är självfallet oroliga för att anställa personal som inte klarar arbetet tillräckligt bra eftersom de inte kan överblicka konsekvenserna av en felrekrytering.

78 procent av företagen svarar att de, i stor eller viss utsträckning, skulle behålla en anställd som är felrekryterad och helt enkelt leva med problemet. Det är huvudförklaringen till att 70 procent av företagen anser att anställningsskyddslagen generellt minskar viljan att anställa. En annan mycket negativ effekt av företagets osäkerhet är att de ställer högre krav vid en rekrytering än vad anställningen kräver. Skälet för att ställa högre krav än nödvändigt är att det är ett sätt att undvika felanställningar. Det tillsammans med principen ”sist in, först ut” förstärker problemen att etablera sig på arbetsmarknaden för unga och andra grupper som inte redan har stor yrkeserfarenhet. En annan aspekt är att det finns risk att anställda blir missnöjda eftersom de inte anser att de får full användning av sin kompetens i ett ”för enkelt arbete”. Turordningsreglerna och risken att ”hamna sist i kön” gör att arbetstagare är

ovilliga att byta arbete och därför är rörligheten på den svenska arbetsmarknaden alldeles för låg.

Se över medbestämmandelagen

Anställningsskyddslagen är utformad för att lösa problemen på 1960-talets arbetsmarknad. Idag finns helt andra problem och det finns all anledning att utreda och överväga en annan utformning av anställningsskyddet. Det är viktigt att få till stånd en välbalanserad diskussion och bryta det tabu som under mycket lång tid har gällt den arbetsrättsliga lagstiftningen från 1970-talet.

En annan arbetsrättslig reglering som bör ses över är medbestämmandelagen, som också är en produkt av 1970-talets samhällssyn. Av förarbetena till lagen framgår att syftet med lagen är att ledningen av företagen skulle övergå från företagsledningen till fackföreningarna. En avsevärd del av regleringen är otidsenlig och har sällan använts av fackföreningarna eftersom de inser att reglerna saknar legitimitet. Det gäller till exempel reglerna om tolkningsföreträden i medbestämmande- och arbetsskyldighetsfrågor och om så kallad kvardröjandestridsrätt.

Även reglerna om betalningstvister dras med en liknande obalans. Det kan också ifrågasättas om förhandlingsreglerna om entreprenader är välbalanserade och till viss del om de är förenliga med EU-direktivet om bemanningsföretag. Reglerna om stridsrätt på svensk arbetsmarknad har inte i grunden setts över sedan 1930-talet. Idag finns det en rätt till stridsåtgärder i Sverige som vid en internationell jämförelse är mycket vidsträckt. Detta har bland annat lett till en situation där stridsåtgärder används för att genomdriva löneökningar i sektorer som inte är utsatta för internationell konkurrens över det så kallade märket. Detta kan även undergräva fredsplikten i redan ingångna kollektivavtal. Sammantaget, skapar detta en obalans som inte gynnar svensk konkurrenskraft.

En viktig fråga är också om medbestämmandelagens utgångspunkt att kanalisera i princip allt arbetstagarinflytande till de kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationerna är hållbar idag. Fackföreningarnas representativitet är en ödesfråga för den svenska kollektiva arbetsrätten. Sedan medbestämmandelagen trädde i kraft har andelen perso-

ner som är fackligt organiserade i Sverige minskat väsentligt. Det gäller i första hand arbetstagarare men även arbetsgivare. En ökande del av arbetskraften är inte medlemmar i de kollektivavtalsbärande fackföreningarna och många företag är inte medlemmar i någon arbetsgivarorganisation. Om den här utvecklingen fortsätter är det inte rimligt att arbetstagararnas inflytande på arbetsplatsen ska hanteras av fackföreningar som inte företräder mer än en minoritet av arbetstagararna. Det kommer på sikt också att göra att kollektivavtalens legitimitet riskerar att bli ifrågasatta.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- en diskussion och översyn av anställningsskyddets utformning så att reglerna är anpassade till dagens arbetsmarknad och tar hänsyn till de intressen som finns hos företag, anställda och de som söker anställning
- en översyn av medbestämmandelagen så att reglerna ger ett bra arbetstagarinflytande men samtidigt speglar dagens samhällsvärderingar.

Ta bort de rent svenska regleringarna när EU-direktiv införs

Den EU-rättsliga arbetsrättslagstiftningen som kommit under senare år ställer arbetsgivare i Sverige inför delvis samma utmaningar som den svenska lagstiftningen, men också inför nya. EU-lagstiftningen förskjuter förhandlingsutrymmet till facklig fördel eftersom förhandlingar ska utgå från vad som gäller om man inte kommer överens. Dessutom visar den ofta en mindre förståelse för system som det svenska där parterna har ett förhållandevis stort utrymme att genom kollektivavtal komma överens om avvikelser från lagregleringar. Detta riskerar att på sikt minska kollektivavtalens betydelse som regleringsinstrument, vilket i förlängningen undergräver hela den förhandlings- och tvistelösningsmodell som finns i Sverige idag.

När EU-direktiv om arbetsrätten genomförs leder de i Sverige också till vad som ibland kallas ”överlagring”. Enligt fördraget antas bindande arbetsrättslig lagstiftning på EU-nivå i form av direktiv, som alltså ska genomföras i nationell rätt,

vanligen genom lagstiftning. Direktiv på arbetsrättsens område är inte harmoniserande, och stämmer alltså inte överens med reglerna i medlemsstaterna. De fastställer en miniminivå för medlemsstaterna. Det är alltså tillåtet för en medlemsstat att ha strängare regler för arbetsgivare än vad som anges i direktiven. För svensk del har detta inte lett till att man omformat lagar på så sätt att man tagit bort rent svenska regleringar på området samtidigt som man infört de nya EU-reglerna. I stället har man behållit de svenska reglerna och sedan lagt till EU-reglerna. På så vis har svenska arbetsgivare i vissa frågor fått följa dubbla regelverk.

Det har även visat sig mycket svårt att få till ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftning som EU redan antagit även när den visat sig mindre lämplig. Problemet har dessutom förvärrats allteftersom unionen utvidgats. Ett exempel på hur EU som lagstiftare visat oförståelse för under vilka former fackligt medbestämmande sker är direktivet om europeiska företagsråd. Det nya direktivet har lett till att beslut måste gå igenom samrådsförfaranden i två olika forum, transnationellt med det europeiska företagsrådet och nationellt i enlighet med de nationella samrådsförfaranden som gäller i respektive land.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- när EU-direktiv inom arbetsrätt genomförs i Sverige måste de rent svenska regleringarna på området tas bort så att inte svenska arbetsgivare måste följa dubbla regelverk
- arbetsrättslig reglering på EU-nivå ska bara antas om det rör sig om frågor som inte kan lösas av medlemsstaterna själva, genom lag eller kollektivavtal. Sådan EU-reglering måste beakta behov som finns av att göra avvikelser genom kollektivavtal. Sådana regleringar ska inte införa nya förhandlingsnivåer på transnationell nivå för företag om de inte samtidigt medger möjlighet att ersätta samråd på nationell nivå med transnationella samrådsförfaranden.

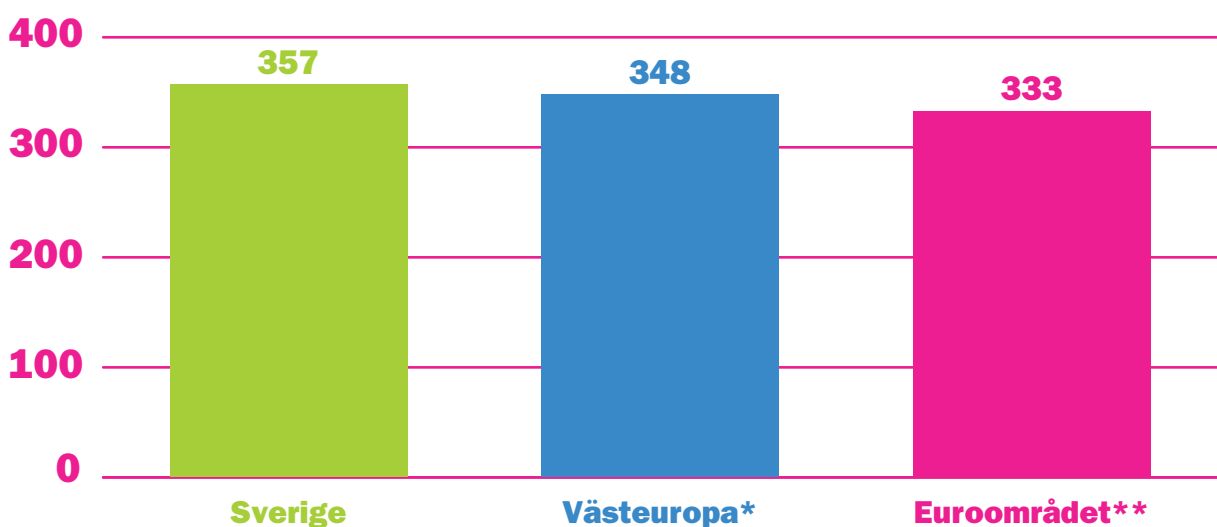
Kostnaden för arbetskraft måste vara konkurrenskraftig

Arbetskraftskostnaderna är höga i Sverige jämfört med i omvärlden. Detta gäller även jämfört med närliggande och viktiga konkurrentländer. *

Vi har under flera år haft reallöneökningar på en alltför hög nivå som parterna inte har räknat med. Företagens problem är att reala löneökningar också är reala kostnadsökningar. Den nominella öknings-

KOSTNADSNIVÅN ÄR HÖGRE I SVERIGE ÄN I VÄSTEUROPA

Källa: Teknikföretagen – i kalkylen har uppgifter från The Conference Board, International Labor Comparisons, Eurostat och OECD använts.

* De länder som KIX-viktats samman till Västeuropa (exkl. Sverige) är Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Österrike. ** Euroländerna exkl. Lettland, Litauen, Slovenien, Cypern och Malta har vägts samman till euroområdet. Eftersom KIX-vikt inte finns för Estland har landet viktats med utgångspunkt i varuhandeln med Sverige.

takten måste vara mycket låg framöver. Dessutom behövs andra förändringar i kollektivavtalen för att få ner kostnadsnivån. Det är avgörande för svenska företags konkurrenskraft att arbetskraftskostnaderna i Sverige hamnar på en konkurrenskraftig nivå i förhållande till viktiga konkurrentländer.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- en lönebildning som leder till att de svenska arbetskraftskostnaderna hamnar på en mer konkurrenskraftig nivå i förhållande till viktiga konkurrentländer.

Decentralisera lönebildningen för ökad anpassningsförmåga

Lika viktigt som kostnadsnivån är en lönedifferentiering som är bättre anpassad till skillnader i prestationer och produktivitet. Eftersom verksamheternas behov skiljer sig åt både mellan företag och mellan olika verksamheter inom enskilda företag, är det även viktigt med mer decentraliserade löneavtal. På en hårt konkurrensutsatt världsmarknad krävs dessutom förutsättningar som gör att företagen snabbt kan anpassa sin verksamhet efter förändrad efterfrågan. Fler så kallade öppningsklausuler och andra avtalskonstruktioner behövs så att företagen kan klara att hantera både säsongs- och konjunkturvariationer. Öppningsklausuler innebär att de centrala kollektivavtalen utformas så att parterna på lokal nivå kan göra upp om att förändra bland annat lön och arbetstid.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- decentraliserade löneavtal som stärker den lokala lönebildningen och de enskilda företagens internationella konkurrenskraft
- fler så kallade öppningsklausuler som gör att parterna kan göra upp på lokal nivå om att
- förändra bland annat lön och arbetstid
- lönedifferentiering som sänker trösklarna in till arbete och gör att anställda kan höja sin lön till rätt nivå utan att behöva byta arbetsplats.

Modernisera konfliktreglerna

Den internationellt konkurrensutsatta industrins och de industrinära tjänsternas roll som märkessättare är central. Trots detta sker löneökningar över det så kallade märket, i många fall efter stridsåtgärder och en underminering av fredsplikten. Regleringen av arbetsmarknadskonflikter lider av en betydande obalans som inte gynnar svensk konkurrenskraft.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- reglering av stridsåtgärder så att de är proportionerliga i förhållande till den aktuella konflikten
- avskaffande eller begränsande av rätten till sympatiåtgärder så att arbetsfreden genom tecknande av kollektivavtal blir verklig
- ändring av konfliktreglerna så att stridsåtgärder är tillåtna endast för att få till kollektivavtal och att stridsåtgärder för att få till ett kollektivavtal inte får riktas mot den som redan har ett gällande kollektivavtal.

Öka möjligheterna till flexibla anställningsformer

Att snabbt kunna anpassa sig är en förutsättning för att klara den internationella konkurrensen. Företagen måste kunna styra sin verksamhet utifrån efterfrågan på marknader med ständigt skiftande förutsättningar. Om efterfrågan faller måste företagen kunna möta det snabbt. Då måste företagen kunna behålla sina mest lämpade medarbetare och placera dem där de bäst bidrar till företagets konkurrenskraft. Trösklarna in på arbetsmarknaden är höga och arbetslösheten är stor, särskilt bland ungdomar och andra som inte har erfarenhet av arbete i Sverige. Det är viktigt att underlätta för de som står långt ifrån arbetsmarknaden, till exempel ungdomar och utrikes födda, att få ett arbete och komma in på arbetsmarknaden. Möjligheterna till visstidsanställning får därför inte inskränkas eftersom dessa för många är det första steget in på arbetsmarknaden.

Visstidsanställningar sänker trösklarna in på arbetsmarknaden och är viktiga ur integrationssynpunkt. En viktig del i detta är att lagstiftning och kollektivavtal ger utrymme för företagen att använda sig av flexibla anställningsformer som ger möjlighet att snabbt anpassa bemanningen efter behoven. Anställningsformerna måste naturligtvis balanseras mot de intressen som arbetstagare har, bland annat i form av skydd mot godtyckliga uppsägningar, omställningsförsäkringar, försörjning vid arbetslöshet med mera.

Företagen har också behov av att inom ramen för anställningar bättre kunna anpassa arbetstidens längd och förläggning än vad dagens regelverk ger möjlighet till. Små och medelstora företag har inom detta område samma utmaningar som större företag, skillnaden är att de drabbas hårdare av stela regelverk eftersom små företag är mer beroende av nyckelpersoner.

Satsa på kompetensutveckling och lägre trösklar för anställning

I samband med den så kallade flyktingkrisen tog Sverige emot ett mycket stort antal asylsökande. En majoritet av de som sökt asyl i landet har en för svenska förhållanden bristfällig utbildningsnivå. Den svenska arbetsmarknadens stela regleringar och höga lönerna innebär att ett stort antal av dessa personer inte kommer att kunna erbjudas anställningar. Eftersom en anställning är en väsentlig nyckel för integration i samhället är detta en avgörande fråga. Det enda framkomliga sättet att hantera problemet är kompetensutveckling i kombination med lägre trösklar för anställning, både i form av flexibla anställningsformer och lägre ingångslöner. Båda dessa delar är avgörande och bara det ena räcker inte i en situation där arbetslösheten plötsligt ökar med flera hundratusen personer som står långt från arbetsmarknaden. Parternas förslag till etableringsanställningar måste därför genomföras.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- ett tydligt, förutsebart och enkelt anställningskydd som skyddar mot godtyckliga uppsägningar, men som i övrigt främjar flexibilitet, anpassning och omställning och som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden
- ökade möjligheter till flexibla anställningsformer för att knyta kompetens till företagen
- en allmän obligatorisk omställningsförsäkring som ersätter dagens a-kassa och sjukförsäkring
- kollektivavtal som inte hindrar snabb anpassning av verksamhet och kostnadsläge i en krisituation
- mer anpassningsbara regler för arbetstidens längd och förläggning
- regering och Riksdag måste genomföra de lagändringar och besluta om det bidragssystem som parternas överenskommelse om så kallade etableringsanställningar förutsätter.

Underlätta för utländska medborgare

En viktig och aktuell fråga för våra medlemmars internationella konkurrenskraft handlar om styrkan i mångfalden. Att kunna ta vara på allas kunskaper och allas erfarenheter, oavsett ålder, kön eller etnisk tillhörighet. ✨

Studier visar att svenska företags export till enskilda marknader växer med rekryteringen av medarbetare från dessa länder. Det handlar helt enkelt om att ha tillgång till de allra mest kompetenta och engagerade medarbetarna. Där ingår också språkkunskande och kulturell förståelse. Ingenting annat duger om våra exportföretag ska kunna ta matchen med de internationella konkurrenterna, bli framgångsrika och därmed kunna växa i Sverige med både produktion och utveckling. På en alltmer globaliserad marknad kommer mångfalden att vara en allt starkare konkurrensfördel.

UNDERLÄTTA FÖR UTLÄNDSKA MEDBORGARE

Handläggningen av arbetstillstånd måste bli smidigare

Teknikföretag har ett stort behov av att kunna anlita rätt kompetens oavsett var den finns i världen. Detta gäller både när ett företag vill anlita konsulter eller bemanningspersonal och när ett företag vill anställa någon som är hemmahörande i ett annat land. När det gäller tjänsterörlighet har stora framsteg gjorts, inte minst genom EU-domstolens praxis (bland annat i form av den så kallade Laval- eller Vaxholmsdomen). Det finns tyvärr fortfarande hinder mot tjänsterörlighet, som försvårar för teknikföretag när de vill anlita utländska tjänsteföretag. Stora framsteg har också gjorts när det gäller möjligheterna för utländska medborgare (även från utanför EU) att få arbetstillstånd för att arbeta i Sverige. Själva ansökningsprocessen kan bli så långdragen att

det inte är möjligt för företagen att anställa den de har tänkt sig. Det finns också krafter som arbetar för att försvåra tillståndsgivningen, till exempel genom att åter ge fackliga organisationer möjlighet att stoppa tillstånden. Det är viktigt att inga inskränkningar sker i den fria arbetskraftsinvandringen som nu råder i Sverige. Handläggningen av arbetstillstånd måste bli smidigare, snabbare och mer förutsägbar.

TEKNIKFÖRETAGEN FÖRESLÅR

- att hindren för utländska tjänste- och bemanningsföretag att verka i Sverige tas bort
- att regelverket gör det lätt för utländska arbetstagare att få arbetstillstånd för att komma till Sverige och arbeta.

Noter

- 1 World Economic Forum: Readiness for the future of Production Report, 2018
- 2 Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier, Skolverket, 2015
- 3 SyvBarometern, 2016
- 4 KTH & Teknikföretagen, ”Basår och mångfald”, 2018
- 5 EU:s inre marknadsstrategi
- 6 WWF och Cleantech Group, The Global Cleantech Innovation Index 2014
- 7 ITPS, Svensk Miljöteknik A2008:009
- 8 Tillväxtverket 2011, Företagens villkor och verklighet
- 9 Riksrevisionen 2013, På väg ut i världen – statens främjandeinsatser för export
- 10 Tillväxtanalys, Effekterna av statens främjandeinsatser för internationalisering, 2014/006
- 11 Standardiseringsförbundet.se – En svensk strategi för Standardisering, 2014
- 12 Se marknadskontrollrådets hemsida för lista över ansvariga myndigheter
- 13 Europeiska kommissionen, COM (2014)111 final
- 14 Se <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-strategiska-samverkansprogram/>

KONTAKT

Amelie von Zweigbergk
Chef Industriell utveckling
08-782 09 39
amelie.von.zweigbergk@teknikforetagen.se
info@teknikforetagen.se

EN INDUSTRISTRATEGI SOM FÅR FÖRETAG ATT STARTA, VÄXA OCH INVESTERA I SVERIGE

Svensk industri har i över ett sekel skapat arbetstillfällen och tillväxt i landet och betalar genom sin export en stor del av vår gemensamma välfärd. Men framgång i dag betyder inte automatiskt framgång i morgon. För att vässa svensk industri i den allt hårdare globala konkurrensen behövs det långsiktiga satsningar och ett brett politiskt engagemang inom allt från kompetensförsörjning och arbetsmarknadsinsatser, till forskning, innovation och handel.

I "En konkurrenskraftig industripolitik för Sverige" ger vi ett helhetsperspektiv på de åtgärder som företag, regering och riksdag behöver ta för att vässa svensk industri i den globala konkurrensen. Det handlar om förslag för att få företag att starta, växa och investera i Sverige.

Teknikföretagen är en av Sveriges största arbetsgivarorganisationer med 4 000 medlemsföretag som står för en tredjedel av Sveriges export. Bland medlemmarna finns globala företag som Ericsson, Scania, ÅF, ABB och Volvo men de flesta är betydligt mindre. Gemensamt är att de utvecklar varor och tjänster i världsklass och att nästan all försäljning sker i global konkurrens.

Teknikföretagens uppdrag är att ge medlemsföretagen bästa möjliga konkurrensförutsättningar.

Teknikföretagen

I EN GLOBALISERAD VÄRLD ÄR KREATIVITETEN SVERIGES STYRKA

TEKNIKFÖRETAGEN är arbetsgivarorganisationen för de kreativa företag som står för en tredjedel av Sveriges export. Över hela landet bistår vi teknikföretag i arbetsrätt och branschfrågor, så att de kan fokusera på att utveckla varor och tjänster i världsklass.